

Karpathia

A Korványiak kastélyát megtámadó erdőlakók közül a kúriát egyedül Vlad ismerte belülről. Régi, de eleven és pontos emlékei voltak róla. A többiek az első és legfontosabb cél teljesítése, a kapu bevétele után nemigen tudták, merre tovább. Noha a parancs egyszerű volt: elpusztítani és lerombolni mindent, amilyen gyorsan csak lehet. Szét is széledtek hát két-háromfős csoportokban, hogy felverjék a vadat, és mielőtt felgyújtanának mindent, átkutassák az épületeket. Az első roham könnyen szerzett sikerén felbuzdulva, többen – vezetőik intelmei ellenére – mégis jócskán elidőztek azzal, hogy zsákokba szedegessék Korványi földbirtokos értékes tárgyait.

Az egyik négyfős csoport pontosabb utasításokat kapott: a kaput kellett őrizniük, hogy megállítsanak mindenkit, aki szökni próbálna, és biztosítsák társaik számára a menekülési útvonalat. Ketten lent maradtak a bejáratnál, a másik kettő felment a szomszédos lépcsőn, hogy átkutassa az őrtornyot. A támadás kezdetekor Lánffy felesége épp otthon volt, és jó darabig dermedten hallgatta az előszobája alatt zajló csata kiáltásait és zaját. Aztán egyszer csak lépéseket hallott a lépcső felől, mire riadtan körbepillantott: hirtelen megértette, hogy csapdába került. Az erdőlakók sietősen haladtak helyiségről helyiségre, nem sok minden akadt az útjukba. Amikor a legfiatalabb benyitott a következő ajtón, már nem volt olyan óvatos, mint eleinte, amit Lánffy felesége ügyesen kihasznál: lecsapott rá egy piszkavassal, fentről lefelé, mint ha baltával sújtott volna egy fahasábra. Az illetéktelen behatoló ösztönösen kitért az ütés elől, így a kemény vasrúd nem törte be a fejét, csak a vállát találta el. A belenyilalló fájdalomtól a férfi arra következtetett, hogy a jobb kulcsontja eltört, s azon nyomban kiejtette a kardot erőtlen kezéből. Ha hasra vágódott volna a földön, épp elég ideje lett volna, hogy másik kezével a fegyvere után nyúljon, de miközben balját odakapta sérült vállához, épp csak térdre borult. Szinte kínálkozott az alkalom egy második csapáshoz. De amikor Lánffy felesége újból lesújtani készült a piszkavassal, egy másik erdőlakó közvetlen közelről egyetlen lövéssel leterítette az asszonyt, majd felsegítette a társát. A sebesült a fájdalomtól és szégyenében csak ennyit tudott kinyögni: „A nemjőját! Ez aztán jól ellátta a bajomat! Még jó, hogy itt voltál...” A másik a vértől és az adrenalinról megrészegülve felnevetett: „De a kobakodat elvettette! Kész szerencse, hogy nem volt kardja, különben ez a dög még kettéhasított volna!” Miután kicsit kifújta magát, még annyit mondott: „Gyerünk, szedd össze magad! Eredj innen, és hagyj minket dolgozni!”

De nem ez volt az egyetlen kellemetlen meglepetés, amely az erdőlakókra várt a kastély előkelő termeinek útvesztőjében. Az új földesúr, Korványi megérkezése óta a szolgálók folyamatos rettegésben éltek, így néhány pillanat leforgása alatt felfogták, mi is történik körülöttük: valóra vált a rémálom, amelyet nemcsak nappal, de számtalan átvirrasztott éjszakán annyiszor elképzelték, amelyre kimondva-kimondatlanul számítottak. A kastély lakói a lövések és az áldozatok halálhőrgése nélkül is azonnal megértették volna, hogy ellenfeleik nem egyszerűen azzal a céllal foglalták el az épületet, hogy őket foglyul ejtsék: a támadók módszeresen legyilkoltak mindenkit, akik csak értek. A meglepetés okozta első rémületet így hamar felváltotta náluk a túlélési ösztön és az összefogás érzése, amely valahogy úgy nyilvánult meg, mint mikor valamely ragadozó támadásakor a menekülő halak rajba verődnek. Próbáltak menekülni, elrejtőzni, eltorlaszolták magukat. Hiába érezték a vesztségüket, a löfegyverek fenyegető közelsége nem állította meg őket. Az erdőlakók pedig tüzeltek, hogy megakadályozzák szökésüket vagy véget vessenek reménytelen ellenállásuknak. A támadók többségének hamarosan elfogyott a türelme, és ahelyett hogy minden egyes lövés után újratöltötte volna a fegyverét, inkább rávetette magát az áldozatokra, és teremről teremre előrenyomulva törrel, karddal vagy baltával kaszabolta őket. Amikor egy-egy olyan helyiségbe értek, amelyet társaik már vérrel áztattak, feldúltak vagy felégettek, visszafordultak.

Máskor sietve bezárt, székekkel vagy asztallal sebtében eltorlaszolt ajtók állták útjukat. S ha a csapatok összetalálkoztak, zavaros figyelmeztetéseket és bátorító szavakat kiáltottak egymásnak. Eluralkodott a káosz, és úgy tűnt, az öldöklés hevében az erdőlakók már-már elfelejtették, miért is jöttek. Az elsőként felgyújtott istállókból és szénapadlásokból felszálló sárgás füst lassan szétterjedt a diófákkal beültetett udvarban, mintha húzódozva bár, de el akarta volna fedni a világ szeme elől a lenti borzalmakat.

A néhány még küzdőképes *granicsár*, aki a kapuban meglepett szerencsétleneken kívül a kastélyban maradt, a fekete kastélyban lévő szálláshelyen gyülekezett. Arra képezték ki őket, hogy ha visszavonulásra kényszerülnének, közösen védekezzenek. Az ellentámadáshoz és a háznép védelmezéséhez nem voltak elegendőek. Időnként tüzeltek az erdőlakókra, akik a diófák árnyékában keresztül-kasul rohagáltak az udvaron, de a dús nyári lombok erősen korlátozták látóterüket. Elszórtan visszhangzó puskalövéseik így nem vonzották azonnal oda a támadókat, akiknek többsége azzal volt elfoglalva, hogy könnyű prédára lessen a fehér kastélyban. A *granicsárok* hangos kiáltásokkal szöngölgáltak a betegszobában rekedt társaikat és hallótávolságon belül mindenkit, hogy húzódjanak be a fekete kastélyba.

Rajenski doktor az elsők között csatlakozott hozzájuk. A betegszoba ablakából vette észre a felfegyverzett *granicsárokat* a fekete kastély résnyire nyitott kapujában. És amint meghallotta figyelmeztető hívásukat, úgy döntött, kihasználja a felkínált védelmet. Rajenski élni akart, hogy még sokáig gyógyíthasson. Tudomást sem vett a sebesültek aggódó kiáltásairól, sem azok hasztalan erőfeszítéseiről, akik megpróbáltak felkelni a betegágyból, hogy vele tartsanak. Szó nélkül kirohant a folyosóra, el Lánffy, a fia, Lajos, Hobor Ferenc és Aranka előtt, akik az ablakból kémlelték az udvarban zajló eseményeket. Viharos távozására mindenki másképp reagált: Aranka felsikoltott, de nem volt erő a lábában, hogy utána eredjen. Lánffy karjánál fogva megragadta fiát, és Rajenski nyomában a lépcsőhöz vonzolta. Hobor Ferenc elkezdte kiterelni a sebesülteket a betegszobából, de amint meglátta, hogy Aranka összeesik, csapat-papot otthagyt, és az asszony segítségére sietett, aki nagy ijedségében kétségbeesetten vergődött a karjaiban.

Az erdőlakók könnyedén végeztek a menekülő férfiakkal és nőkkel, akár csak azokkal a gyerekekkel, akiket a félelemtől bénultan találtak valamilyen szárnalmas rejtékhely mélyén. A konyhák megszerzéséért vívott harcban azonban nagyobb veszteségeik voltak, mint a kapu bevételekor.

HAJÓS KATALIN FORDÍTÁSA

Vasárnapok

Akkoriban a férfiak vasárnap délelőtt mosták le a kocsikat, az utcára kihúzott slaugokból erőltlenül csordogált a vízsugár, felmosószeres vödörök, és zergebőr a csillogásért, majd végül bekapcsolták a motort és beültek a kocsiba, hogy letekert ablakok mellett, Fernando Farinha régi fadóit, Rui de Mascarenhas elfelejtett dalait hallgassák, míg a nap és a szél meg nem szárítja a járművet. Amikor ez megtörtént, kikapcsolták a motort, letakarták a kocsit szürke vitorlavászonnal, amire rá volt festve az autó rendszáma, és hazamentek, hogy begyűjtsák a kerti tűzhelyet egy üveg petróleummal és egy zsák faszénnel.

Mások meg ilyenkor keltek, kiültek a verandára lustálkodni, meztelen felsőtesttel, bedagadt arccal, a maximumra hangosított hifi-berendezések Roberto Carlos hangjával terítették be az egész lakótelepet fülsüketítő módon. Én leszek a dalod, Én leszek a hangod, Dörzsöljél a szádhoz, Én leszek a rúzsod, pár épülettel arrébb a metálos testvérek erre az Iron Maiden pokoli zajával ripoztoltak, és ez így ment egészen addig, amíg egy park melletti lakás harmadik emeletéről valaki ki nem mozdította a holtpontról a versenyt, és végighallgathattuk a portugál Cantinflas teljes, egy órás előadását, az ordenáré viccekkel és a börtönökben használatos káromkodásokkal. A focizó srácok csak nevettek, a Jehova Tanúi házaspárok, akik térítő szándékkal barangoltak be az egész lakótelepet, felháborodtak, de nem szóltak semmit, néhányan pedig véres reakciókra ragadtatták magukat az akusztikus diktatúra ellenében:

„Kapcsold ki, te disznó!”

A szorgalmasabbak hazaértek a telekről, ahol a reggelt locsolással, fák oltásával, vagy kapálással töltötték, vagy a marmonkannákból improvizált kutakat javították és a heti maradékkal etették az állatokat. Ebéd után a férfiak a lakótelepről – építőmunkások, vagy buszsofőrök a lisszaboni közlekedési vállalatnál, boltosok, vagy munkanélküliek, nyugdíjasok az unokáikkal, vagy özvegyek fekete szalaggal a kabátjukon – az idősek otthonában kávéztak, vagy ha meccs volt a Barracãóban, nézték a játékot a pályán, közben pedig az első osztályú bajnokság meccseinek összefoglalóit hallgatták. Sört ittak, húsos szendvicset, töpörtyűs kenyeret, sós lében pácolt farkasbabot, csípős szósszal zúzat és főtt tojást ettek. Ha véget ért a meccs, visszamentek az öregekhez, és egykedvű dominó-, vagy kártyapartikba merültek. A bánatosabbak csak nézték a többieket, ahogy játszanak, és szigorú gondossággal jegyezték fel a pontokat, mintha könyvelők lennének egy irodában. Hazafelé menet az utcai lámpák fényében csak egy kisfiú dobált köveket a parkban a csúszdára, és egyedül játszott az üveggolyókkal, elszívtak egy utolsó Kentuckyt, vagy egy Português lájtot, a földre köptek, és a cipőjük orrával nyomták el a csikket és kaparták el a köpetet. Szerényen ették a vacsorát, a maradék babos főtt húst, vagy az ebédre készített sült karajt, fél üveg Teobarral kísérték, gyomorerősítőnek pedig ittak rá egy pohár házi pálinkát, amit a falujukból hoztak, amikor a legutóbb hazlátogattak. Ezzel a meleggel a gyomrukban aludtak el, az alkohol, az élet és a vasárnapok savanyú érzésével.

URBÁN BÁLINT FORDÍTÁSA

R39-es társasház

Látják ott azt a bölcst a konyha kellős közepén? Pár másodperce abbahagyta a ringást. De egy újabb szállókés mindjárt belekap a függönybe.

Látták?

És hallják ezt a papucsklappogást? Egy nő lép be a konyhába. Odamegy a tűzhelyhez, a legkisebbre veszi a gázt, szorosan összehúzza magán a köntöst és odanéz a bölcsőre.

– Na, na, na, nem kell sírni – mondja – várj egy picit.

A nyeles kiöntőben forr a víz, a cumisüveg langyosan úszik benne. A nő leönti a forró vizet a mosogatóba, a felszálló gőzoszlop elhomályosítja az üvegpalcokat. Aztán jó erősen rátekeri a cumisüvegre a tetejét, pár cseppet a csuklójára önt, odamegy a bölcsőhöz.

– Már itt is vagyok.

Hallgassák csak, milyen ideges szél fúj. Mielőtt megcumiztatná a kicsit, a nő az ablakhoz megy, pár pillanatig csak áll, a háztömb sarkát bámulja, ahol az út elindul felfelé, elkanyarodik, majd elvész a nyugati végeken. Néhány kocsi sorakozott fel a lámpánál. Túl messze vannak ahhoz, hogy Marina le tudja olvasni a rendszámukat, de ettől függetlenül lefogadná, hogy külföldiek. Az összekarcolt karosszériákból következett erre meg abból, hogy a kipufogójuk ferdén lóg a hátsó lökhárító alatt. Kis híján a földet súrolja.

A nőt, mint mondtuk, Marinának hívják, de ennek most nem sok jelentősége van.

Leengedi a rolót, majd lábával odébbtolja a bölcst az ablaktól.

– Hát itt mi történik?

Ajjaj: a cumisüveg lecsúszott a kicsi hasán, a cumiból meleg tejcseppek hullanak és foltta terebélyesednek a pamutelőkén.

– Hát nem vagy éhes? Még egy cseppecskét sem?

Ekkor a másik szobában megszólal a telefon. Marina leteszi a cumisüveget a konyhapultra, és szalad a nappaliba.

– Halló!

A vezeték a melléhez ütődik, a köntös öve kioldódik.

– De hát hétfőben egyeztünk meg... – Marina szétnyitja magán a köntöst és aggodó pillantásokkal méregeti a köldöke körüli bőrfelületet. – A kisívesel vagyok itthon, Gianni, hiszen tudod...

Hallgassák csak, a lépcsőházból ismerős zajok hallatszanak: csukódik a liftajtó, cipőtalp kopogása a szabálytalan kockaköveken...

– Nem lehet kiszámítani az ilyesmit, tényleg szükségem van...

...kulcsörgés a biztonsági ajtó előtt, kattán a zár, az acélcilinderek a helyükre kerülnek.

„Sarah ma korán hazajött a munkából”, gondolja Marina.

– Jó, figyelj – folytatja, kezét a homlokán tartva –, legyen úgy, hogy ezt a mai napot levonod a fizetésemből, oké? Igen... hétfőn... igen... rendben, Gianni, és kösz.

A telefon után Marina kiejti kezéből a kagylót, és ezzel nagyobb zajt csap, mint szeretett volna, aggódik, hogy megijesztette a kicsit. De a konyha felől csak a szél füttyülése hallatszik. Mint mindig, most is elfelejtette becsukni az ablakot.

Köntöse övének végei a földet súrolják, nem húzza magán össze. „Ha van valami jó ebben az egészben – gondolja –, az az, hogy az ember szabadon mászkálhat meztelenül a lakásban, anélkül hogy bárki is megalázó megjegyzéseket tenne rá.”

Most nézzék meg jól Marinát: hirtelen elfogta az eufória. A következő pillanatokban kibújik a köntösből és összegyűrve a díványra hajítja. Most talpig meztelen, a hálószobában megy a tévé, a hangfalakból vidám countryzene szól. Maria táncra perdül, de az első nagyobb ugrásnál eszébe jut, hogy két tejtől duzzadó, baromaira fájó melle is van.

Ismét a fürdőszobában. A tükör alatti fiókból kivesz egy sötét üvegcsét. Bal tenyerébe gurít belőle két tablettát. Amikor visszatolja a fiókot és fölneéz, a tablettákat tartó keze megáll a levegőben. Egy enyhén görnyedt, túlsúlyos nőt lát maga előtt. Kócos haja reménytelenül tapad a tarkójára. Az egykor dús, Raquel Welchéhez hasonló melle most két duzzadt, csüngő zacskó. Mellbimbói előre szegeződnek, mint fegyverek a barikádon, Marina megsimogatja az egyiket, a fájdalom tűzvészként terjed szét. Hasa kész borzalom, hájlebenyek hajlanak egymásra, mintha azt akarnák elkerülni, hogy arra a sűrű, fekete bozóttra zuhanjanak, amelybe – emlékszik Marina – Carlo imádtá belefúrni az orrát. Nézzék a lábait, nézzék, milyen dagadtak, befelé görbülnek, olyanok, mint egy fordított ipszilon, nézzék csak meg jobban, ott, azokon a helyeken, ahol rávetül

a neonfény, visszeres seprűvének tűnnek elő. És annak az arcnak, amelyen pár éve még csodálók csüggttek, most fáradt mása néz vissza a tükörből.

Nem fordítja el a tekintetét, Marina kitátja öregasszony-száját és bedobja a tablettákat. Látják, ahogy felig lehunyja a szemét? Mátis kicsit jobban érzi magát.

Ez a ki-becsapódó konyhaablak zaja. Marina kijön a fürdőszobából, magára kapja a köntöst és szalad becsukni az ablakot. A redőny résein át még egy utolsó pillantást vet az utcára. Látják? Két szinttel lejjebb a főkapu lassú, automatikus mozgással csukódik. Egy nő tipeg lefelé a lépcsőn, táskája minden egyes lépésnél kerek, tökéletes fenekéhez ütődik. A fiatal nőt és sárga vastag pulóverét elnyeli egy Ford Fiesta utastere, felberreg a motor, és az autó hirtelen kikanyarodik az útra. Túl hirtelen. Egy óriási Audi érkezik, repesztve közeledik az út vége felől, és egy centi híján majdnem elsodorja a Fiesta egész bal oldalát, a benne ülő nővel együtt. Az kidugja egyik kezét, elnézést kér, majd újra indít.

– Hülye liba – suttoja Marina, és végre kirekeszti a szobából a szelet. – Egyszer még kiskanállal szednek össze.

A bölcso. Megint úgy ring, hogy majdnem fölborul. A kicsi nem sír. Ekkor Marina ránéz az órájára: háromnegyed tíz.

– Lássuk csak, megjött-e már az étvágyad – mondja, és elveszi a konyhapultról a cumisüveget.

Pár pillanat múlva Marina visszaül a bölcso melletti székre, a cumit óvatosan bedugja a kicsi ajkai közé, és ma is lehunyt szemmel várja, hogy feje teljesen kiürüljön.

LUKÁCSI MARGIT FORDÍTÁSA

ALEXANDROSZ ADAMIDISZ

Teljesség és önellátás

1
Néhány hónap múltán megint beköszöntött a nyár, egyre elviselhetlenebb lett. A környezeti problémák az idő múlásával csak fokozódtak. Ciprus sorsdöntő változáson ment keresztül. Minden tekintetben! Az emberek mámoros örömmel rohantak az üzletbe új fürdőruhát vásárolni, hogy élvezhessék a nyári strandolást a tengernél. A nappalok tényleg melegek voltak, és ha nem lett volna az a néhány felhős nap, akkor joggal mondhattuk volna, hogy idő előtt érkezett a nyár. A szél valóságos homokfelleget sodort maga után Egyiptomból. Mindenhová jutott belőle, főleg az emberek légzőszerveibe. A fulladásos halálozások száma drasztikusan nőtt ebben az időszakban. Zsúfolásig megteltek a kórházak, nem tudták ellátni a betegeket, főleg az időseket. A fulladásos halál viszonylag fájdalommentesnek bizonyult.

Férfiak és nők, főleg a fiatalabbak nyitott tetejű kabrióval jártak, önfeláldozóan furikáztak a tengerparti úton, mintha valami különös, már-már örült, kényszeres öröm szállta volna meg őket. Ritka pillanatokban, egyre több és több ilyen adódott, középkorúak is felbukkantak közöttük, nemigen akaródzott nekik a fiatalság kiváltságaitól megválni, úgyhogy szüntelenül őket majmolták. Az eredmény azonban kiábrándító lett. Testhezálló biciklisnadrágban tekertek föl-alá, mániákusan hajszolták az élvezetet. Mindössze annyit értek el vele, hogy a combjuk között jól kidörzsölték a bőrüket. Némelyek a kutyájukat, mások a gyerekeiket sétáltatták. Nem volt számottevő különbség! Tényleg az az időszak volt, amikor az emberek végre ellenszolgáltatást szerettek volna kapni a téli munkájukért és fáradozásaikért. Az egész vidék mintha szellemi és testi felszabaduláson ment volna keresztül. Az emberek többé-kevésbé könnyen felismerhető kasztokra tagozódtak.

A reggeli száraz levegő nemcsak a tüdőmet, az egész testemet irritálta. A kutyához nem nagyon szóltam, de rajta kívül egy csomó másik csatornám volt, ahonnan társaságot remélhettem. A televíziót összekötöttem a laptopommal, és a különböző oldalak rendkívüli meglepetésekkel teli pillanatok tartogattak számomra, mérhetetlen meglepedéssel kecsegtettek. Az idő múlásával a technológiai fejlődés határozta meg az emberek közti

viszonyokat, és mindenki külső tényezőtől függetlenül, egyetlen paranccsal minden vágát valóra válthatta és kielégíthette. Mindenki beszélhetett, hovatovább keféltetett is mindenkivel. Az internetes oldalon maradéktalanul hódolhattak minden lehetséges és lehetetlen szenvedélyüknek, fantáziájuknak. Idővel aztán teljes egészében megszűntek az emberi kapcsolatok, elektronikus hullámok formájában adagolták őket. A szexet egy egyszerű elektromágneses hullám helyettesítette, vagy rosszabb esetben egy USB technológiájú távkapcsolóval működtetett érintkezés. A férfiakban és a nőkben internetes kapcsolat gerjesztette a vágyat, az izgalmi állapot elérésének társadalmilag elfogadott eszköze lett. Minden egyéb módszer szorongást és mérhetetlen bizonytalanságot idézett elő. A félelem határtalan méreteket öltött. Az emberek ismeretlen felhasználótól származó, pozitív töltésű elektronmasszaként fogták föl a szerelmet, amit a saját gépükre kell letölteni. A technológiai fejlődés lassacskán az emberi szervezet összes idegsejtjét érintette, és egyfajta elektro-internetes kielégülést nyújtott. Az elviselhetetlen egyszerűségnek köszönhetően az emberek racionálisan szemlélték a dolgokat.

2
Élünk, ennek ellenére önmagunk egy darabját rejtve tartjuk. Egy részünk olyan, mint a lekötözött fenevad, üvölt, bömböl odabent, és forog körbe-körbe, mintha az életet magát akarná kioltani. Egy részünket hét lakat alatt tartjuk lényünk legrejtettebb zugában, mely Dante hősei módjára borzongva emlékezik és hallgatja a lüktető élet átható, éles hangját. Egy másik, általunk ismert részünk a földet túrja, a követ törli, a vizeket csendesíti, a tüzeket fékezi, kövé dermeszti az álmainkat és útnak bocsátja, hogy Odüsszeusként bolyongjon, amerre a madár se jár.

Micsoda a szerelem, ha nem az élet valamennyi sebtől mentes, boldog halál, amely feltüzeli a képzeletünket, élteti az álmainkat? Micsoda, ha nem önmagunk hosszan tartó igazsága, aktív tűzhányó, inspiráló erő vagy vihar, mely egy szép napon csak úgy magától feltámad? Ha egyszer lehunyjuk a szemünket, és hagyjuk, hogy képe zavartalanul keringjen gondolatainkban,

akkor a szerelem olyan lesz, mint az alvás, mely ágyba kényszerít bennünket, anélkül hogy tudnánk, hogy álmodunk. És amikor álmodunk, az álom egy része szinte mindig rejtve marad, ám egy résnyi részünk mindig éber, soha többé nem tudjuk elaltatni. Kibe szeretünk bele végső soron, ha nem önmagunk elképzelt másába?

Ahogy múlik felettünk az idő, egyre jobban elnehezül a lábunk. Elfárad. Meggöngnyed a hátunk. A test előregszik, a bőr színét veszti. Az ellenálló képesség becsapja az érzékelést. A logika háttérbe szorítja a szenvedélyeket. Az emberi természet azonban kér, követel, várakozik és remél. Milyen rettenetes, amikor lelohad a szenvedély, amit cipelünk! Milyen fájdalmas látni, hogy egy szenvedély ezernyi másik szenvedélyt szül, aztán végig kell néznünk, amint egymás után kialszanak, szertefoszlanak a légben. Micsoda gyötrelmet látni, ahogy egy szerelem szétszakad, vagy az érzelmek flottája megsemmisül, és a sötétség mélyére süllyed. Milyen kellemes érzés látni, mikor nyílik egy ajtó. Milyen kellemetlen, mikor azt látjuk, hogy egy másik becsukódik. Milyen

szép, mikor azt látjuk, hogy valaki tárt karokkal jön felénk, és két kéz nyúl felénk. Milyen ostoba dolog elhinni, hogy az az ölelő kar ránk várt. Milyen ostoba dolog végignézni, ahogy egy ölelő kar távolodik, mi meg ott állunk bambán, és nézünk utána a sötétbe. Az élet megy tovább. Új szenvedélyek jönnek. Új örömök. Új szerelmek. Egy újabb ajtó bezárul. Egy másik kinyílik. Megint másik bezárul. Egy harmadikon belépsz. Nagyszerű. És továbbra is lélegzel. Lélegzel. Ugyanazon az ajtón kopogatsz. Ugyanazokat a szerelmeket, ugyanazokat a szenvedélyeket reméled. Ugyanabban a tengerben nyúlsz ki, mint a döglött hal, mely önként megadja magát a hullámok kénye-kedvének, melyek szép lassan partra vetik. Mint a selyemhernyó, szövögeted életedet egy ágon, és mint az öregember, várod a halált, vagy hogy nyár vagy tél legyen, és végre átváltozhassál. Ez az élet. Ez a halál. Két áthatolhatatlan pont, mely egyazon hullámhosszon vonzza és taszítja egymást. Két mágneses mező, mely csak nyugodt vizeken érintkezik egymással.

PÁVAI PATAK MÁRTA FORDÍTÁSA

ELISABETH VAN NIMWEGEN

A vas íze

Már ötödik napja nem Fanni szétterülő haja mellett ébredek. A friss széna és méz illatú haja mellett. Nincs mellettem az ágyban szeplős lapockája. Elalvás előtt nem kerül csók a számra, és nincs, akivel csokoládét majszolhatnék a takaró alatt. Felhívtam a barátokat, az ismerősöket. Elmentem a szüleihez és a bátyjához. Senki nem tud róla semmit. Az anyja – akit még sosem láttam sárga mosogatókesztyű nélkül – próbált nyugtatgatni Tongeren külvárosában álló házuk aijájában. 'Fannikánk' biztosan megkerül majd magától.

Az utcai világítás esti fényei megcsillannak a tér nedves kövein. Elmegy mellettem egy maastrichti öregúr – fekete baret sapkát visel, szájában pipa, feje felett kockás esernyő –, észre sem vesz. Vajon oldalra pillantott volna, ha Fanni itt ül mellettem? Fanni jelenléte valahogy nemcsak a rendelkezésre álló teret töltötte ki, hanem körülötte is mindent. A közelében mintha engem is 'felkapcsoltak' volna, mint egy lámpát, én is nagy és feltűnő lettem. De ha ő nincs ott, még a konyhán dolgozó mosogatófiúk is abbahagyják a flörtölést.

Hat sörrel a hasamban megyek át a Servaas-hídon. Amikor befordulok az utcánkba, már a sarkon látom, hogy a szobánk leeresztett redőnye mögül fény szűrődik ki. Futni kezdek, és végig az utcán a nevét kiabálom. Amikor beviharzom a szobánkba, az ágyban fekszik, az én kétszemélyes, darukkal díszített paplanom alatt. Óvatosan mellé bújok és köré gömbölyödöm. Melegen és halkán horkolva fekszik mellettem. A plafonon foszforeszkáló csillagokat számolom. A paplanhuzat egy darabkáját – ott ahol, a gomb bebújik a gomblyukba – olyan szorosan tekerem a lábujjaim köré, hogy már fáj.

Attól a pillanattól fogva, hogy megláttam, ahogy a menza egyik sarkában üldögél, tudtam, hogy barátok leszünk. A barátság is éppen olyan végzetes lehet, mint a szerelem. A hullámos, gesztenyebarna haj élénk színű, rozsdavörösen izzó függőnye szétnyílt, és két világos, kissé ferdevágású szem tekintett rám, mintha megérezte volna, hogy őt nézem. Kis időre megpihentette rajtam a tekintetét. Az orrán néhány szeplő díszelgett, mint a kakaópöttyök a cappuccino tejhabján. A bőre mintha fényt árasztott volna. Telt ajkai udvarias, de kimért mosolyra húzódtak. Majd ismét lehajtotta a fejét, és újra belemélyedt a tanulmányi kalauzba. Egy bőrből készült utazótáskának dőlt. A lábfeje mellett, a padnak támasztva márványmintás rajzmappa állt. Olyan volt az egész jelenléte, amit az ember azonnal újra látni akar, bár fogalma sincs, miért. Egon Schiele festményeinek nőalakjaira emlékeztetett, de hiányzott belőle a közép-európai melankólia. Rövid farmerruhájában, csörgő karpereceivel és zöld beszorkánycipőjével ez a 'kislányasszony' csak úgy átlibbent az életen.

Miután elválaszthatatlanokká váltunk, Fanni azt mondta, hogy ezt ő is rögtön érezte, ezt a végzetességet, de én biztos vagyok benne, hogy nem így volt. A szerelme jeleként könyveltem el. Mintha azt szerette volna, hogy tényleg így

legyen. Arra pontosan emlékszem, melyik volt az a pillanat, amikor felkeltem az érdeklődését. Visszafogott közeledési kísérleteimmel – beszélgetés kezdeményezése a menzasorban, mellé ülés a dramaturgia órán, az öltözködése iránti csodálatom kifejezése – egészen addig a pillanatig nem sokra jutottam. Akkor észrevettem, tetőtől talpig végigszkennelt, és semmi különösöt nem talált rajtam.

De ez nem maradt így. A harmadik héten elő kellett készítenünk egy pincér és egy vendég közötti jelenetet. Fedde – akkor még a coming-outja előtt – ott helyben, a próbateremben kitalált egy helyzetet, amelynek szereplője egy férfi, aki már tíz éve ugyanabba az étterembe jár vacsorázni, és egy pincérnő, aki minden héten kiszolgálja a törzsvendéget, mégpedig nemcsak barátságosan, hanem szakszerűen is. A két ember már évek óta szerelmes egymásba, de mindketten túl sok mindenben mentek keresztül és túlságosan félnek ahhoz, hogy megtegyék az első lépést. Azonnal magam előtt láttam az egészet, és a fejem hirtelen megtelt gondolatokkal, hogyan lehetne még jobban kiélezni a drámai helyzetet. Az én kreativitásom nem az a fajta, amelyik magától lángra lobbán, mint Fedde vagy Fanni fantáziája. Nekem kellett egy ötlet, egy keret ahhoz, hogy a képzelőerőmet szabadjára tudjam engedni.

A következő órán mi kerültünk először sorra, és már rögtön az elején megnevettünk a közönséget. A jelenet végén egy nagy, üres tányért fogtam a kezembe, egy papírszalvétát fektettem rá, és megkértem Feddét, a vendéget, hogy fújjon rá. Ő fújt egyet, a papírszalvéta pedig leszállingózott a földre. Felvettem. Ekkor egy ezüst asztali kést helyeztem a szalvétára, és ismét megkértem, hogy fújjon rá. A vékony papír meg-megrezdült a kés súlya alatt, de a tányéron maradt. Fedde igazgatni kezdte a kockás asztalterítőt és köhintett párat. Némi – tökéletesen kiszámított hosszúságú – csend után ezt mondtam a kés felé bólintva: „Uram, hát ez a szerelem.”

Ekkor történt meg, amikor az óra után kifelé jöttünk a teremből: Fanni odajött hozzám, és lelkesedett, hogy nagyon jó volt. Néha világoszöld, aztán megint világosszürke szemei – attól függően, hogy honnan érte a fény és Fanni milyen ruhát viselt éppen – rám sugároztak. A szemei, amelyeket – mintha önmagában nem lett volna elég különös a színük és a formájuk – hosszan kunkorodó szempillák koszorúztak. Megkérdezte, hogy egyszer lerajzolhat-e náluk, otthon. „Micsoda szemrevaló leánka vagy te!”

Vacsorára mentem át hozzá. Olcsó whiskyt ittunk jég nélkül, filteres, hosszú cigarettákat szívunk, és hagytuk leégni a chili con carnét, mert teljesen megfeledkeztünk az időről. Mielőtt felocsúdtam volna, már félmeztelenül ültem a kandalló előtti birkabőrön, és zavaromban viharásztam, miközben ő hunyorítva rajzolt rajzszerűen.

MÁTHÉ VERONIKA FORDÍTÁSA

BOUKE BILLIET

TízTeve

Rongyos férfi állt az utcáson egy narancsosládán, és széles mozdulatokkal gesztikulált az elhaladók felé. Senki sem állt meg.

– Gyertek csak közelebb – kiáltotta –, halljátok a fal példázatát! Gyertek közelebb, hogy...

A férfi meglepetten nézett le a ládáról, amikor TízTeve megállt előtte.

– Akarod hallani a fal példázatát?

– El akarod mesélni?

– Persze – mondta a férfi, és leült a ládára.

A fal példázata

– Egy nap fal szelte ketté az országot. Hatalmas fal volt, nem volt szaga, nem lehetett látni, nem lehetett kitapintani, de ott állt. Az ország egyik fele nem jutott át a másik feléhez. Lett is ebből felfordulás! „Nagyon nagy a baj – kiáltotta valaki – a családom a másik oldalon lakik!”

„Még szerencse!” kiáltotta a másik. „Hát én így is elég nagy örülségnek tartottam, hogy együtt laktunk az ország másik felével.”

Esténként mulatozás hangjai hallatszottak a fal egyik oldaláról, ilyenkor a másik oldal a zajra panaszkodott. Néha mindkét oldalon esett az eső „Itt már mindent elöntött a víz, a másik oldalon most biztos elégedettek...” – mondták. Volt, hogy csak az egyik oldalon esett. „Ez nem igazság! Nekünk is szükségünk van vízre!”, hangoztatták ilyenkor. „Ez nem igazság!” hallatszott a túloldaltól. „Ők miért sütkérezhetnek a napon?”

Egyesek szerint a fal nem is létezett. „Te már láttad? Én még nem. Beleütköztél valaha?”

Voltak, akik tökéletesen meg voltak elégedve vele. „Nem jut át rajta semmi” mondták. „Ezen az oldalon legalább biztonságban érezhetjük magunkat.”

„Nem is kell karbantartani vagy javítani. Nem változik. Egyszerű, nem igaz?” „Színtelen, szagtalan, csöndben van. Kit zavar?”

Olyanok is akadtak mindkét oldalon, akiknek elegendő lett a falból, bizottságokat állítottak fel, hogy így vagy úgy, de lebontsák. Értekezleteket tartottak és ötletelgettek. Egyeseknek sikerült végigmenni a fal mentén, roppant hosszú út volt. „Ha mindannyian nekiveselkedünk, eldől” – gondolta valaki.

„Nem látjuk, nincs szaga, nem tudjuk megérinteni” – mondta a másik. – „Mi lenne, ha megpróbálnánk nem is gondolni rá?”

„A falat nem mi építettük” – bizonygatta az előző. – „Miért nekünk kellene lebontani?”

„A fal mindannyiunké. De az ő oldalukon erősebb.”

Amikor térképeket hoztak, nagyon meglepődtek, hogy mindenki máshol vélte látni a falat.

„Keletről nyugat felé húzódik” – állította egyikük határozottan.

„Az nem lehet – szólt a másik –, hiszen pont az én házamon keresztül megy és én jóval délebbre lakom.”

„Badarság. A fal északraól dél felé húzódik.”

„Körülvesz!”

„Az igazat megvallva nekem mindig az volt az érzésem, hogy a fal épp rajtam keresztül megy át, és akárhol járok, falakat építek. Örülök, hogy ti sem tudjátok pontosan” – ismerte be valaki.

„Én...”

A mesélő elhallgatott.

– Ilyen messzire még sosem jutottam – szólt bátortalanul. – Nem tudom, hogy van tovább.

LÉNÁRT ZSUZSA FORDÍTÁSA

ANE RIEL

Liseleje község mészárososa

A postás 13.14-kor jött meg. Kivételesen nem állt kocsijával szorosan a postaláda mellé, hanem egy fél méterrel odébb parkolt le. A kikövezett kerti ösvény előtt, amely odalent az útnál fenséges félkörívben végződött.

Útnak nem is igen lehetne nevezni azt a két keréknyomot, ami a Rødhal-sevejt képezte. Kavicssal is csak akkor szórták fel, amikor a sarkon lakó asztaloshoz súlyos rakomány érkezett. Azelőtt a 9. szám alatt lakó Ole Valentin szórt ki néha egy-egy zsák lejárt szavatosságú csirkeápot. Esőben persze ez szörnyű latyakká változott, de a legrosszabb az volt benne, hogy egyáltalán nem lehetett hallani rajta a léptek zaját. Márpedig Judith tudni akarta, mikor ki megy el a háza előtt. De sohasem emelt szót a csirkeeledel ellen, mert Ole Valentin amúgy nagy becsben tartotta Judithot, és egy zsák csirkeeledel miatt nem lett volna érdemes eljátszani a szimpátiáját.

Egyébként már meg is halt.

Judith egy kicsit hátrébb húzódott az ablaktól, hogy kintől ne lehessen észrevenni. Tudta, hogy aznap meg fog állni előtte a postás, mert ő maga adta fel az ajánlott levelet, amellyel a férfi épp a házhoz közeledett,

Hundestedben, a SuperBrugsen üzlet postafiókjában. Frederiksværkben is feladhatta volna, de nem akarta kockáztatni, hogy a postáskisasszony esetleg felismeri, mert az szörnyen kínos lett volna, de Hundestedben biztos, hogy a kutya sem ismeri.

Amikor a postás a házhoz ért, Judith bement a szobába. Jöjjön csak fel szépen egészen az ajtóig. Az ajtó elé. Megszólt a csengő. Judith megvárta a második csengetést is.

– Á, nocsak, jó napot kívánok!

Judith a legbehízalgóbb hangján szólalt meg, miközben szélesre tárta az ajtót a vendég előtt, hadd szivárogijon a frissen sült fahéjas tekerics illata az orrába. Meleg mosollyal fogadta, mint aki meglepődött.

– Hozott nekem valamit? – kérdezte ártatlanul, miközben habtszta kezét egy törölrühával törölgette, mintha épp munka közben zavarták volna meg.

Csakugyan jóképű ember volt a postás. Fekete hajába a halántékán ezüstfonalként vegyültek az ősz szálak, a szeme mélykéen ragyogott. Barátságosan, ám rendkívül hivatalosan mosolygott. Ez fölöttébb bosszantotta Judithot.

– Jó napot, Behring asszony... igen, egy ajánlott levelet hoztam. Lenne olyan kedves itt aláírni?

A postás átnyújtotta a levelet Judithnak egy kis fémtoll kíséretében, amelyvel elektronikusan írhatja majd alá a nevét. Aztán odatartotta elé az írásra szolgáló felületet, melyet szilárdan tartott a bal kezében. A hangjában nem volt remegés, mozdulataiban semmi habozás. Egyenesen belenézett Judith szemébe, de ugyanazon a bizonyos távolságtartó módon. Ez volt az a tekintet, amit Judith ki nem állhatott. Gyötörte, hogy egyszerűen képtelen kódolni. Nem tudja kiszámítani ezt az embert.

Ápolt mutatoujjával végigsimította a borítékon álló nevet: *Judith Abild Bebring kisasszony*nak – ez állt a levélen. Az ujj a „kisasszony”-nál megállt, a gyöngyházfényű lakk csak úgy ragyogott a napfényben. – Úgy bizony – mondta majdnem suttogva, olyan hangon, mintha helyreigazítást várt volna. Aztán tüntetően rákacsintott a postásra.

A postás felületesen rápillantott a borítékra.

– Ja, igen, persze. Behring *kisasszony*, nem *asszony*, korrigálta saját magát. – Sajnálom – tette még hozzá, de egyáltalán nem úgy hangzott, mintha csakugyan sajnálná.

Judith továbbra is mosolygott, és újra elkapta a postás mélykék tekintetét. – Nem mintha nem lettek volna kérőim...

A legigézőbb pillantásával nézett rá.

A vele szemben álló férfi a szimpátia legapróbb jele nélkül nyugtázta szavait.

– Természetesen, hogyné... biztos voltak... – felelte szárazon.

– Ööö, javasolom, hogy tegeződjünk, nem vagyunk mi még olyan öregek!

Judith szívélyesen kuncogott. Most már határtalanul irritálta a férfi elutasító pillantásának hidegsége. Ennek ellenére folytatta, akár a Titanic a jéghegy felé vezető útját.

– Tudod mit, gyere be egy kicsit!

Mosolyogva integetett az aláíró tollal, villámgyorsan visszalépett az ajtóból, és eltűnt a konyhában.

– Köszönöm, de munka közben...

– Ugyan, ugyan, gyere csak... gyere be egy pillanatra – erősködött Judith a konyhából. – Ezt meg kell kóstolnod. Nem kell levetned a cipődet.

A férfi nem látta Judithot.

A postás, kezében a számlagépet szorongatva belépett az előszobába. Tekintete egy pillanatra elidőzött egy fekete-fehér kifakult fényképen, mely a falon lógott. Egy szőke fiúcskát ábrázolt iskolatáskával és nyílegyenes választékkal. Rövid nadrágjában és hosszúszerű zoknijában úgy mosolygott, mint akire ráparancsoltak, hogy mosolyogjon. A postás aztán újra az előszoba végén nyitva álló szobaajtó felé pillantott, amelyből egy nagy üvegajtó mögött hatalmas hátsókert tárult fel.

– Hahó, Postás Per! Erre, csak erre – csicsgergett Judith. A postás kellelenül sarkon fordult és elindult a hang irányába.

A konyhapadlót világoskék linóleum borította, mely nyikorgó hangot adott, amikor ráléptek. A mosogatótál fölött a csapon szimmetrikusan élére hajtogatott mosogatórongy függött. A konyhaasztalon olajos és ecetes üvegek sorakoztak egy cirádás fatálcán, mellette egy tálban pirosan mosolygó alma keltette magát.

Fahéjas tekercs és kávé illata terjengett, amibe még valami meghatározhatatlan, édeskés szag is keveredett. A postás megállt az ajtóban.

A pudli engedelmesen hevert a sarokban, míg gazdája diszkrétan jelet nem adott neki, hogy odaszaladhat a vendéghez. Lelkesen felugrott a postás nadrágjára, és boldogan vakkantgatott hozzá.

– Természetesen üdvözlönnöd kell Hannibált is. Ezt most szépen leteszük – azzal Judith villámgyorsan elvette a vendég kezéből a számlagépet. A következő percben apró darabokra tört süteménnyel töltötte meg a markát.

KERTÉSZ JUDIT FORDÍTÁSA

FRÖYDIS SOLLID SIMONSEN

Minden reggel kimászom a tengerből

Ki kell mennem a szabadba, amíg még süt a nap, kapkodva rakom össze a táskám. A napfény jót tesz, mondják az újságok, a kutatási eredmények, az anyák. Ha az ember kiáll a napra, és hagyja, hogy keresztülvilágítson rajta a fény. Ha az ember elég hosszan bámul a napba. Ha hagyja, hogy minden, ami felesleges, kiégjen belőle. (...)

Úgy pucolom a napokat, mintha ablakok volnának, hallom, ahogy bogarak koppannak az üveghez. Ma világos van, hagyom, hogy átsüssön rajtam, hogy betöltsön. Éjjel is sütni fog a nap, ki fogok ülni, hogy megnézzem. Úgy képezelem, hogy ha elegendő fény jut a szemembe, akkor a fejem is világos lesz. Bárcsak így volna. Bárcsak így volna. (...)

A hallójárat mindkét oldalán van két csomó, ezek védik azt az üreget, mely az agyba továbbítja a hangokat, tragus és antitragus a nevük. Gyakran szőrszálak nőnek a traguson, nyilván erről kapta a nevét – a tragus görögül kecskét jelent. A tragédia szó eredete is ugyanez, kecske. A *tragoidia* jelentése kecskedal. Sokféle elgondolás létezik arról, hogy mire utalhat ez a név, némelyik hihetőbb, mások kevésbé hihetők. Mindenesetre két kecske ül a hallójáratom előtt, védenek engem, elzárják a fülem, megeszik a hangokat, miattuk nem kell meghallgatnom a szádból ömlő tragédiát, elég csak bólogatva azt mondanom, igen, igen, teljesen egyetértek, nyilván jobb is ez így. (...)

A fekete lyukról keresgélek a Google-on. Azelőtt azt hittük, hogy a fekete lyukak örökké tartanak, de ha Stephen Hawkingnak igaza van abban, hogy sugárzást bocsátanak ki magukból, akkor idővel a fekete lyukak is el fognak tűnni. Egyszer azt mondtad, hogy ha az örökkévalóság nem azt jelenti, hogy

örök időig, hanem azt, hogy *addig, ameddig az idő tart*, akkor örökké élünk. Élünk, de a halálunk pillanatát nem éljük meg, mert akkor már meghaltunk. Tehát mindig életben vagyunk. Van egy kék folt a csipőmon, annyira vékony a bőr, hogy látszanak alatta az üregek. Nem tudtam, hogy tele van a testem üregekkel, mielőtt veled találkoztam. Mivel magát a halált nem éljük át, hiszen csak élve lehet átélni valamit, így az, aki a *mostban* él, örökké él. Ezt te mondtad. Ha ez a most örökké tartana, akkor inkább lennék halott. (...)

Nobody knows it but me when I slip, igen én is csúszom, I'm still an animal. Talán csak a szomszéd tudja, vékonyak a falak. Áthallatszík, ahogy vonyítok, mikor kicsúszom, mert kicsúszom, vannak olyan napok, mikor kicsúszom, kifolyok testem repedésein. Egy Fred Falke Remix vagyok. Állat vagyok, visszafelé kúszom a törzsfajlódás vonalán. Elvesztem kognitív képességeimet. Egyre jobban összemegyek, négykézlábra ereszkedem, le a földre, hamarosan visszatérek a vízbe. (...)

Őshal az őstengerben – sötét borul a mélységre. A halak korszakát a gerincoszlop kifejlődése előzte meg. Külső váz – belső váz. Mész vagy kitin páncél vagy tok. A többsejtű organizmusok csak azután nőttek nagyobbra, miután mindez kialakult. A halak nagyra nőttek. Tudták, hogy érkezett az ő idejük, uralmuk alá vonták a tengert. Volt olyan idő is, mikor a tüdőhal volt a legmenőbb, a legnépszerűbb hal, egy csomó unokaöccse és unokahúga élt mindenfelé. Minden élőhelyhez, minden vízfajtaához alkalmazkodtak. A tüdőhal ismert minden divatot, mindig a legújabb módon mutálódott. Később azonban lelassult az evolúciója, majdnem teljesen megtorpant, de csak majdnem. A folyamat soha nem áll meg teljesen, csak a halál állíthatja meg. A kihalás.

Már nem a halak irányítják a világot, ha minden úgy lesz, ahogy a halászati ipar akarja, 2048-ra jóformán hal sem lesz a tengerekben. Van még egy tucatnyi tündőhalfajta, Afrika, Ausztrália és Dél-Amerika folyóiban és tavaiban él. Az idejük legnagyobb részét az iszapba temetve alvással töltik. Még élnek, de már most olyanok, mint a fossziliák. (...)

Azt mondtad, hogy nem akarsz többé látni, hogy nem illünk egymáshoz, hogy jobb lesz, ha külön folytatjuk. Persze. Meg a halál, persze. A halott nagybácsi, persze. Döbbenetes, hogy ma mennyire nem érzek semmit. Teljesen sima, kongó tartály vagyok, döbbenetes, hogy az emberek nem hallják meg a visszhangot, mikor elmegyek mellettük, és egyáltalán egy csomó minden döbbenetes. (...)

Az otthonunk tele van baktériumokkal, mikroorganizmusokkal, apró állatokkal, akik mind belőlünk és egymásból táplálkoznak. Mindenhol ott vannak – a virágágyásban, a tengerfenéken és a fürdőszobában. Az egyik a vágódeszkán lakik, hiába mossuk el használat után, vígan él tovább, a másik a hűtőben, a harmadik az ágyneműben. Bennünk is van egy rakás baktérium, a gyomrunkban, a beleinkben, a szemünkben. Tenyerünkön is százával élnek a különböző baktériumok, ahány ember, annyiféle összetételben. Minden egyes érintésünkkel baktériumokat hagyunk magunk után, nem tehetünk róla, egy részem ott marad és nő tovább a billentyűzeten, a metró kapaszkodón, a kátyaolvasó gombjain a boltban. Egy kis részünk ott marad mindenben, amit megfogunk, te megfogtál engem, én meg hosszan állok a zuhany alatt, hogy leszedjem magamról. Elmosom magam használat után. A régi baktériumflórát akarom. (...)

Egy dán kutató a tengerfenék alatt harminc méterrel baktériumtenyészetet talált, azon a helyen, ahol olyan kevés táplálék található, hogy valószínűtlen,

hogy bármi is meg tud élni. Olyan lassan veszik fel a tápanyagot, hogy alig lehet „előlénynek” nevezni őket, az oxigént is tízezerszer lassabban égetik, mint bármely laboratóriumi tenyészet. A tény, hogy egyáltalán léteznek, segíthet nekünk megtalálni az összefüggést élet és halál között. Kénytelenek vagyunk újraértelmezni, hogy mi az élet, hogy mi lehet az élet. Nem muszáj biciklivel járni iskolába meg a munkahelyre, nem kell naponta négyszer-ötször enni, nem kell este tizenegykor lefeküdni, úgymint csak éjjel kettő-három tájban jön álom a szememre. Fekhetünk inkább többszáz évig mozdulatlanul ott, ahol teljesen belep a nyolcvanhat millió éves iszap. (...)

Asztrobiológia – vadászat valami olyasmire, ami talán nem is létezik. Ó bár csak, létezne, ó, hogy mennyire nem akarunk egyedül lenni, nem merünk itt egyedül lenni. Minden olyan ijesztő nagy, olyan ijesztő. (...)

Az olvasóteremben ülök, és még olyankor is, ha nem tudok koncentrálni, még olyankor is, ha nem tanulok, hanem kifelé bámulok az emeleti ablakon, az agyam köpködi a gondolatokat. A gondolat az agy széklete. Mint a hónaljnak az izzadság. A szemnek a könny. (...)

Az emlékek fizikai természetűek, megülnek az agyban, az idegsejtben. Az agy, amivel kilépsz a szobámból, ezért fizikailag teljesen más, mint az, amivel beléptél hozzám – megváltozott néhány sejt, kapcsolatokat cserélt, új sejtekkel kapcsolódott össze, más sejtekkel, közben történt valami, valami bevésődött az agyba. Emlékszel, hogy itt jártál, mert ez a szöveteidben fizikai változást okozott. Miután találkozunk, nem vagyok a régi önmagam, mióta nem találkozunk, nem vagyok a régi önmagam. (...)

DOMSA ZSÓFI FORDÍTÁSA

TOMMI KINNUNEN

Hordárút • 1944

Kötelező evakuálás elrendelve.

Az asszonyok ismerték Vilho Heikkilä esetét. Maria már messziről látta őt az út felőli ablakból, amint nagyokat lépve közeledett, és megállt a főutca jobb oldalán lévő házainál. Valaki más kapta feladatul ugyanezt a baloldali házaknál. Maria kiment az udvarra Vilhót várni. Hamarosan Lahja is csatlakozott hozzá. Követte Maria tekintetét, és várta az elkerülhetetlen híradást. Anna kikukucskált az ablakon, és a két kifejezéstelen arcú várakozót látva ő is a társaság mellett döntött. „Mi van ott, anya”, tudakolta Lahjától, de senki sem vette a fáradságot, hogy válaszoljon neki. Hiszen a kislány maga is tudta, mi a helyzet.

E célból parancsba adatik, hogy a falu területéről minden civil személy eltávolítandó. A kitelepülő lakosság a községházán köteles jelentkezni, ahonnan a hivatalos szervek fogatosítják a továbbirányítást.

Mindenki észrevette, hogy az ágyúdörgés erősödött, és hogy a keleti irányból több férfit hoztak vissza, mint amennyit odavittek. Hogy a visszatérők nem úgy érkeztek, ahogy elindultak, az úton masírozva, hanem ponyvatetejű teherautókon ordítva. Akiknek már nem volt sürgős, lovaskocsin, készre deszkákba csomagolva, és Finnország különböző vidékeire folytatták útjukat. Hogy amikor megjött a Heikkilä fiú, mindenki tudta, miről van szó, még mielőtt megszólalhatott volna. Ettől függetlenül elmondta, papírból olvasta fel hangosan, nehogy elfelejtsen valamit. Nem jutott ki a frontra, mert az átvilágításnál betegségre utaló folt látszott a tüdején. Bár egész idő alatt várta, hogy valaki gyávának fogja nevezni, nem mondta ezt senki. A betegség az betegség, nincs mit tenni. Legjobban őt magát bántotta a dolog.

Maria már két héttel azelőtt sejtette ezt, mielőtt általános találgatás tárgyává vált volna. Augusztus végén még egy szüléshez ment, a határvidékre, ott látott és hallott olyasmit, amiről a rádió visszafogott hangú bemondója említést sem tett. Nem beszélt erről Maria sem, mert a törzsőrmester szigorúan megtiltotta neki. Szerinte csak napok kérdése az áttörés, mert a stukák már szétbombázták a ruszki állásait, s ha a katonák pihenhetnek egy kicsit, pár nap alatt elérik a Fehér-tenger partjait. Mariának csak egy pillantást kellett vetnie a ház udvarára pakolt élőkre és holtakra, hogy levonja következtetéseit. Megpróbált a törzsőrmester szemébe nézni, de nem volt biztos benne, hogy az maga elhitte volna, amit mondott.

Végleges elhelyezés Peräseinäjoki községben, Vaasa megyében.

Mindenki maga elé képzelte Finnország térképét. Peräseinäjoki? Az legalább hatszáz, ha nem hétszáz kilométernyire kell legyen. Maria behunyta a szemét. Hosszú útra számított, de ilyen hihetetlen távolságra ő sem volt felkészülve. Előző alkalommal csak Oululainenbe utaztak, az is szinte lehetetlen teljesítmény volt a leghidegebb télben. A tehének tőgye lefagyott, a gyerekek átfáztak a kocsikon, sok öregből idő előtt elszállt az élet. És most kétszer olyan hosszú út vár rájuk.

Az evakuálás előkészületi munkálatait azonnal el kell kezdeni. Az evakuálás tényleges lebonyolítása haladéktalanul megkezdődik.

Ez az információ villámként csapott az asszonyokba.
– Miket zagyválsz! – kiabált Lahja.

Vilho megszakította a hivatalos felolvasást.

– Ilyenek az utasítások – felelte kissé más hangon, a sajátján. Kevésbé hangzott magabiztosnak. – Azonnal indulni kell, hogy ne maradjunk le.

– Milyen fuvarral jutunk oda? Hoztak autókat, amiken szállítanak?

Mindenki tudta a választ, és Vilho sem akarta már elmondani. Három héttel ezelőtt a lovat is elvitték a frontra, szerdán a véderőegylet parancsnoka érdeklődött Maria kerékpárja után. Szerencsére Anna éppen bogyót szedni pedálozott rajta, így a lefoglalás ez alkalommal elmaradt. Amikor másodsor jött a parancsnok, Maria megmutatta neki a beszerzett engedélyt, melynek értelmében a bábának joga van saját kerékpárhoz.

– Persze elviheted a kerékpárt, ha te szállsz be majd szépen, amikor legközelebb szüléshez hívnak.

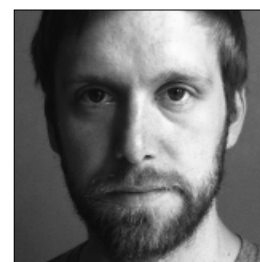
Minden személy zsebében legyen egy kartonpapírdarab, amin szerepel kereszt- és vezetékneve, születési ideje, foglalkozása, lakhelye valamint a legközelebbi rokon neve és lakcíme.

A megszakítás után Vilho végigolvasta a hirdetőmenyt, és aláírta a papírt Mariával. Indulóban volt, megfordult és kezét a simléderes sapkájához emelve tisztelegni készült, mint a katonák, de meggondolta magát és a következő házhoz ment. Amíg Vilho ott volt az udvaron, a nők kezdetben bólogatva hallgatták, aztán kifogásokat emeltek, végül felgyülemlett bennük a düh, de mikor távozott a férfi, úgy kifolyt belőlük a hevület, mint a víz. Mindenki erőtlennek érezte magát. A feladat túl nagy és igényes volt ahhoz, hogy neki-lássanak. Lahja leült a lépcsőre, Anna a lába elé kuporodott. Maria nézte őket és leült az udvaron a padra. Sajgott a lába. Mindenkinek ugyanazok a gondolatok forogtak a fejében. Hogyan fogunk boldogulni? Egy házra való holmi, fuvar nincs. Két felnőtt, három gyermek, közülük Johannes csak négy múlt, aztán még az istállóban a tehének, a malac és a tyúkok.

A tíz éven aluliak adatait egy vászondarabra kell írni és azt felvarrni az ingmellre, vagy feljegyezni nyakukba köthető névtáblára.

HOUTARI OLGA FORDÍTÁSA

HEINZ HELLE

Solid Ground

Hazaérve kinyitom a levelezőprogramot: *Read some of the basics again. It's always good to put an argument on solid ground*, írta még a prof, miután eljöttem az irodájából. Így hát elolvasok egy szöveget arról, hogy tudhatjuk-e, mit jelent denevérenek lenni. Közben elképzelem M-et, amint lebeg egy alumíniumcsőben az Atlanti-óceán fölötti feketeségben, egy viharfrontban, a dupla üvegű ablakok előtti villámok fényében alvómaszkok és orrok, csukott szemek és nyitott szájak, nyál, amely lecsordul az ajkáról, itt-ott egy-egy olvasólámpa, egy föl-le hullámzó könyv, színlelt egykedvűség az őszinte félelem fölött.

Ezután egy hipotetikus szuper-tudósnőről olvasok egy szöveget, akit Marynek hívnak, egy fekete-fehér szobában született és nőtt fel, és a világ összes fizikai tényéről fekete-fehér képernyőkön át szerzett tudomást, és akiről nem lehet tudni, hogy tanul-e valamit, amikor először lát piros rózsát.

Közben elképzelem, ahogy M. belép a konyhába, benne a sötétbarna fapadlóval és a narancssárga szekrényekkel, és elképzelem, ahogy a nyitott csap alá tartja a vízfórallót, felteszi és bekapcsolja, és aztán nekilát gyömbéret szelgetni, tak, tak, tak, tak.

Ellentmondásmentesen elképzelhető lényekről olvasok egy szöveget, akik velünk fizikailag teljesen azonos fölépítésűek, és viselkedésükben megkülönböztethetetlenek tőlünk, azonban teljes belső sötétség tölti ki őket, minden átélés nélküli emberek, zombik, és elképzelem, ahogy M. a vastag falú pohárba tett gyömbérekre önti a forró vizet, és a kellemesen maró illat felszáll az orrába, ő pedig vár, amíg megtelik a pohár, lerakja a vízfórallót, és csak azután mondja: hmmm.

Egy tartályba helyezett agyról olvasok egy szöveget, amelynek egy számítógép azt színleli, hogy ember, és életet él, és elképzelem, ahogy M. leül a gyömbérteával a heverőre, kibújik a cipőjéből, felhúzza a lábát, és szabad kezével takarót terít rá.

Egy agy modellálásáról olvasok egy szöveget, amelyben az egész kínai nép részt vesz, minden szinapszis egy-egy ember, és elképzelem, ahogy M. bekapcsolja a tévét, és Alicia Keysszel és Jay-Z-del megy egy klip, az *Empire State of Mind*. Elképzelem, hogy elhomályosodik a kép, mert M. szeme könnybe lábad, de nem sír, inkább énekel, így hát ő is teli torokból énekel, énekebe fojtja a könnyeit és a csalódását meg azt, hogy csak most, otthon éneklő kedvenc dalát, nem pedig ott, ahol íródott, és nem azzal, akinek valamikor szívesen énekelte volna, és egészen közel tartja a gyömbérteát az orrához és énekel, bele a teába, az üres nappaliba és ki a mi sötét, hideg, jelentéktelen szülővárosunkba.

Abbahagyom az olvasást. Az Empire State Building kéken világít.

Elképzelem, ahogy M. copfot fon magának. Éppen ül. Koncentráltan néz a tükörbe, dúdol, ujjai ügyesen rakosgatják egymásra a tincseket. Elképzelem a levegőt a fürdőszobában, M. talán negyedórája zuhanyozott, a tükör már nem párás, de a levegő még melegebb, mint az előszobában és a nappaliban. Nézi a haját, amelyből éppen copf lesz, tincsről tincse, lassan, de feltartóztatathatatlannul, ezt tudja, és tudja, hogy a copf tökéletes lesz, ő pedig szép lesz vele.

Elképzelem, ahogy M. fülbevalót barkácsol magának. Alabástrom gyöngyöket, lakkozott ébenfa-darabokat és gyöngyház-szilánkokat vesz, hegyes tüvel átszúrja őket és felfűzi egy nejlonzsinórra, amely egy fülkapocshoz van rögzítve. Minden egyes elem után, amit rácsúsztat a szárla, fölemeli az ideiglenes fülbevalót, és több oldalról szemügyre veszi, aztán a füléhez tartja, és kezébe fogja a kis tükröt, amely mellette hever az ágyon, ahol törökülésben végzi a munkáját, aztán nézegeti egy ideig magát és a fülbevalót. Végül viszszateszi maga elé a fehér kendőre, amelyen a kövek, fák és tollak sorakoznak, és elveszi, ami túl sok, és hozzáteszi, ami hiányzik.

Elképzelem, ahogy M. felöltözik és elmegy otthonról. Elképzelem cipője zaját a járdán, fülbevalóinak és karpereceinek finom pendülését, a szagát. Elképzelem, hogy csak az utcáról hívja fel barátainait. Elképzelem, hogy megértik; jönnek, sietnek, és kis idő múlva ülnek egy glockenbachi bárban, és átugorják a fehér fröccsöt, és rögtön gin tonikot isznak. Elképzelem, hogy állnak egy klubban, P1, Paradiso, Erste Liga. Elképzelem, ahogy M. táncol. Elképzelem, ahogy kinéz, amikor táncol. Elképzelem, hogy sokan nézik tánc közben.

Elképzelem, hogy az emberek hetvenkét százalékban vízből állnak. Elképzelem, hogy egy golyón élünk, amely óránként százhétezer-kétszáznyolc kilométerrel száguld a Nap körül. Elképzelem egy macskát, amelyik szét van kenődve élő és halott állapot között. Elképzelem a pi-számot. Elképzelem egy szögletes kört. Elképzelem, ahogy M. lefekszik egy másik férfival.

Tudnának tenni valamit?

ADAMIK LAJOS FORDÍTÁSA

FRANZ FRIEDRICH

A Kivijoki partján

Május első napjaiban, amikor az egymásra tolt jégtáblák fellazulnak és a partra sodródnak, éjszaka fagy honol, és a sziget árnyékos északi lankáin még tartja magát a hó, a lappföldi cinege csomószám gyűjti a mohát, amit a sziklákról meg a fák törzséről csipked le, és állatok szőrszájai után kutakodik a földön. Bemászik a háromujjú hócsik elhagyott fészkebe, vagy egy öreg fa korhadt törzsébe épít magának odút szélvédett helyen. A homályban a tojó általában hat vagy akár tíz orsóformájú, pöttyökkel tarkított tojást rak, amelyek fehérek, de olyan világospirosak is lehetnek, mint a híg vér. A két hétig tartó költés alatt a tojót a cinegeférj eteti fenyőmaggal, borókabogyóval és lepkehernyóval, amit már előző őszt óta felhalmoztak a bozótban kialakított kis éléskamráikban, jól eldugva egy-egy kéregdarab vagy levél mögé. Amikor kikelnek a fiókák, június elején, ami fenn északon egyszerre tavaszi és nyári hónap, a szülők közösen végzik az etetést a madarak mintegy huszonkét napig tartó gyermekkora alatt. Szent Iván-nap körül teszik próbára a fiókák először a szárnyukat, elhagyják a fészket, az éjféle nap felé szállnak repdeső szárnyal, és sosem térnek vissza többé.

A lappföldi cinegével az Uusimaán töltött ötödik napom délutánján találkoztam, a Kivijoki patak partján, a sziget belsejében.

A Kivijoki vize áthatolhatatlan volt és olajos, csak a partja legszélén derengett föl a fenék rozsdaszíne. Annyira sötét volt, hogy minden világos dolog, a sárgás füvek, a zsengezőld rénszarvaszuzmó és az alámosott gyökerek fehér fája csak még jobban világított mellette.

Most, nyáron, lustán folydogált a patak. Egyes helyeken azonban földuzadt kicsit egy-egy kő mögött, mielőtt mini vizesésként folyt volna tova a patakágyban. Hangyák és ál-ganajtúrók, poloskák és egerek számára rohanó áradat volt, amelyen csak a kidőlt erdeifenyők és nyárfák mentén tudtak átkelni. Ittam a Kivijoki vízből, keserű volt.

Emlékszem, hogy egy mohával benőtt sziklán üldögéltem, amely egyszerre volt durva és puha. Ha megérintettem kezemmel a mohát, úgy tűnt, mintha egy állat bundáját, egy birka loncsos gyapját simogatnám. A növénypárnán

keresztül tapintani lehetett a kis hasadékok és rések szabdalta kőzetet, kiálló bordákra emlékeztetett. Elrévedezve simogatni kezdtem a sziklát. Az a képzetem támadt, mintha a kövön ülve egy szelíd bakkkal kötnék ismeretséget, mely csöndesen élvezzi, hogy vakargatják.

Sziklabakommal fiatal nyárfák vetek körül, amelyek déli irányba tárták szét ágaikat, az északi oldaluk csaknem kopasz maradt. Amikor szél kerekedett és a sok száz levél hintázni kezdett, integető kis kezecskékre emlékeztettek. Az eközben keletkező nesz távoli tapsolásnak hangzott, és elnyomta a patakcsobogást. (A finnben külön szó van a szél erdei fenyőben keltette neszére, s egy másik a nyárfában keletkezőre. *Humista*, *kabista*. Uusimaán megtanultam megkülönböztetni az erdeifenyők súlyos zúgását, amit néha egy korhadt ág sóhajtozása kísér, a nyírfalomb finom zizegésétől, és mindmáig emlékezetemben őrzöm a nyárfák tapsolását.) Teemút és Jönsöt sem lehetett hallani már, akik valamivel távolabb föltekerték a záró szalagokat. Előbújt a nap, fény járta át a lombokat, és minden egyes levél, mely finoman cakkozott volt, akár a cukrászdai tortaalatét, lóherezölden és vakító fehéren villódzott.

Ebben a pillanatban, amely feledtette velem, miért is vagyok itt voltaképp, megpillantottam az egyik nyárfagallyon egy kócos kis alakot. Szél borzolta puha tollát, de dacolt a szélrohammal, madártekintetében láttam az erőfeszítést. Volt benne valami ellenállás, valami partizánszerű. A lappföldi cinege kinyitotta csőrét, mint a rekedt ember, aki küzd a megszólalásért, azután becsukta, majd ismét kinyitotta. Jó néhányszor megismételte ezt még, és úgy tetszett, mintha a gesztusa nekem szólna, és a madár mondani próbálna valamit nekem. És alighogy megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy a cinegék hallgatása talán szándékos, és a tiltakozás kifejezése lehet, már el is röpönt a cinege, szinte ugrándozva, mintha a levegő valami rugalmas gumielenállás volna, amitől el tud rugaszkodni. Lábán felvillant az alumíniumgyűrű, majd elvesztettem szem elől a cinegét a fák zöldjében.

BLASCHTIK ÉVA FORDÍTÁSA

KARIN PESCHKA

Pofozóbábu

A műhely mögötti sufniiban Lydia ápolja Heinrichet. Heinrich úgy vonszolta be magát az udvarra, mint egy kutya, törött bordával és véraláfutásokkal az egész testén, az ütésektől feldagadt arccal. Dragan kérdéseire nem válaszolt, csak annyit hadart el, hogy a Kummerl tegnap óta a schönbrunni kastély parkjában fekszik, és hogy nem hiszi, hogy magától elment onnan. „Én mondtam neki, hogy várjon”, sír Heinrich, miközben Lydia lehúzza róla a nedves ruháját. „Csurom víz tetőtől talpig”, mérgeződik. Dragannak tehát el kell indulnia, hogy megkeresse Kummerlt. Miközben, miközben. Heinrich felszárad. A barakkban, Lydia rozzant palotájában. Feltámasztott fejfelé és bekötözve, amennyire Lydia be tudta kötözni. Már nem sír. Fekszik és nézeget, suttog. Nézi, ahogy a nedvesség összegyűlik a tető alatt, a jégeső és utána a zivatar nagy károkat okozott. „Emlékszel, Lydia, hogy úgy hívtál: »Pazzo«?” A nő elgondolkodik.

„Pazzo”, mondja. „Igen. Madár akartam lenni.” „Jómadár.” Lydia folytatja a munkát, ócska ruhákat válogat, és kisimítja őket. „Most, ha valaki bántani akar, valami más vagyok.” „Most tudod, mi legyél? Legyél csendben. A beszédnél nem fogsz meggyógyulni.” Lydia már sejt, hogy megint jön az örültség, már csak ez hiányzott, meg kell veretnie magát, hogy kiűzze az emberekből a háborút. Nem akar hallani többé a háborúról. A copfját igazgatja, amely ma folyton ki akar bomlani. „De Lydia”, hallja Heinrich ágya felől a suttogást, „nem emlékszel? »Ha megverik az embert, nem szabad ott lenni.« Akkor...” „Nincs akkor.” Megfog néhány rongyot, és Heinrichhez lép. „Egy kis nyugalmat akarok. Te most aludj szépen, én a műhelyben leszek.” Megigazítja a takarót, egy vödört tesz a csepegés alá. „És ha már tudsz járni, megjavítod Dragannal a tetőt. De rendesen. Tovább kitartson, mint legutóbb. Hallottad?” Heinrich bólint.

Koppannak a cseppek a bádögödörben. „Nyugalmat akarok, és rendet.” „És hogy a suszter visszajöjjon”, suttogja Heinrich, de Lydia már kiment az ajtón. Az udvart furcsa fény világítja be. A tetőről ömlik a víz, zubog az óncövekben. A talajt ezernyi spriccelő vízcsepp üti-veri, változtatja iszappá, ahol nincs lekövezve. A műhely fala már elpiszkolódott, le kell festeni. Az emeleti lakásokból áthatol a hétköznapi élet az eső zaján. Az egyik szomszédasszony főz, lábasokat, serpenyőket tologat, valamit forró zsírba tesz, nyitva van a konyhaablak. Lydia szorosán a fal mellett áll, alig éri eső. Hallgatózik. Fölötte az asszony beszélget valakivel, a válaszokat elnyomja a zaj. Megint serceg a zsír, a szag kiárad az udvarra, Lydia szagolgat. Ez valami édes, talán fánk, azt ő is tud csinálni. „Meggyújtom a lángot, sütök vele fánkot”, mormogja. „Van benne sok lekvár, meghívom a molnárt.” Neki is volt valamikor nagymamája. Ő is ült a kerek térdén, és a nagymamája a mondókára ringatta. A nagymama képe eltűnik, valami más jut eszébe Lydiának, még mindig hallgatózik. Elképzeli,

hogy ő volna az, odafent a konyhában, egy mély serpenyővel. Mellette egy tányér a kész fánkokkal, egy asztal, az asztalnál egy férfi, aki vár és örül, hogy ő milyen jól tud főzni. „Kitől tanultad?” fogja kérdezni a suszter, és Lydia mesél majd neki a cseh nagymamájáról, aki előkelő embereknél volt szakácsnő, míg túl öreg nem lett hozzá, és utána napközben az unokákra vigyázott. Minden ételhez tudott egy versikét, és minden hozzávalóhoz egy történetet. „Csukd be az ablakot”, mondja majd a suszter, „beesik az eső.” És Lydia majd azt fogja válaszolni, hogy milyen buta a suszter, hiszen akkor az egész lakás tele lesz a forró zsír szagával. Letörli egy ronggyal az ablakdeszkát. „Látod”, mondja, „ez semmi, rögtön száraz lesz, ezt az udvari ablakot nem veri annyira az eső.” Olyan sokáig volt el a suszter, hogy ezt elfelejtette. „Látod”, még egyszer megmutatja neki, világosan látja a mozdulatot. Lent az udvaron, a falnak támaszkodva Lydia a kezével beletöröl a levegőbe.

SZIJJ FERENC FORDÍTÁSA

ZANNA SŁONIEWSKA

Ház színes ólomüveggel

Már sötét volt; az utcát, mely a célo felé vitt, nem is olyan rég még egyetlen macskakő borította, most pedig dacolt velem a talpam alatt, amikor bakancsral a lábamon próbáltam megzabolázni, de ehelyett a mélybe zuhantam, egy száz évvel ezelőtti szintre. Mindig is arról álmodoztam, hogy abban a Lembergben utazgathassak, amely a múltban létezett, és sohasem abban, amely a jövőben fog, most azonban gyorsan rájöttem, hogy nem időgépbe kerültem, hanem csupán a burkolatot javítják, a régi utcakövek egy részét eltávolították, az újakat pedig még nem fektették le, időközben viszont véget ért a munkaidő, a munkások szétszéledtek falusi otthonaikba, és elfelejtették kitenni a „vigyázat, útjavítás” figyelmeztetést, egyébként pedig Lembergben senki sem várt el tőlük ilyesfajta előzékenységet. Egy pillanatra elidőztem ebben a terek közötti idealizált világban, szemügyre vettem a körülöttem lévő villákat és fákat arról a szintről, amely közel állt az osztrák–magyar birodalom összeomlásához és a lengyel–ukrán háborúhoz, ki nem énekeltek hangok remegtek a torkomban, nem késhttem el arról a találkozóztól.

Kimásztam a gödörből, de talpam alatt az út így is lefelé ereszkedett, egyre lejjebb, lejjebb és lejjebb, a háza az utca legvégén állt, bementem a kapun, lementem a lépcsőn, kinyitottam az első, a második, majd a harmadik ajtót is, viszont túlságosan fiatal voltam és magammal voltam elfoglalva ahhoz, hogy ne felejtsem el becsukni magam után őket, az utolsó ajtót ő nyitotta ki előttem, és egyből tudtam, hogy már nem haragszik a tegnapi késésem miatt.

Betessékel magához, bementem a szobába, amelyben nem hatott a gravitációs törvény, a falakon térbeli makettek lógtak, a plafonon egy férfi halotti maszkja, ezek között egy zongora ringatózott, melyet könyvekkel és bakelit-lemezekkel megrakott polcok vettek körül, valamint egy festőállvány rajta valakinek a ráncos ujjairól megkezdett rajzzal. Eldiskuráltunk erről-arról, míg végül a tekintetem meg nem akadt az asztalon fekvő műszaki rajzlapon, és megkérdeztem, mit jelölnek a rárajzolt geometrikus alakzatok.

Leült a lámpa fénykörébe vonva, megcsillant a fülbevaló a fülében és a karikagyűrű az ujján, engem a szemben lévő fotelba ültetett, egy tiszta ív papírt helyezett az íróasztalra, az egyik sarkába néhány karikát rajzolt, a másikba háromszögeket, és egy vastag vonallal elválasztotta őket egymástól.

– A jobb oldalon a karikák birodalma van. A karikák karikákkal házasonak, aztán kör alakú gyerekeik születnek. A bal oldalon a háromszögek uralkodnak. Itt csak háromszögek házasonak háromszögekkel, és apró háromszög-gyerekeik vannak. Ez a vonal a határt jelöli, a körülötte lévő terület pedig – a határvidék. Itt másféle gyerekek születnek.

Háromszögekbe írt köröket és körökbe írt négyzeteket rajzolt, és – ami a legjobban tetszett – egymást fedő körökből és négyszögekből alkotott sokszögeket.

– Az emberek nagyon szeretnék, hogyha ezek a gyerekek egyik vagy másik alakzatként határoznák meg magukat. A problémát az jelenti, hogy ők ezt nem akarják. Egyszerre ezek is és azok is, ebből fakad a különlegességük. Az emberek többsége azonban nem ismeri el az olyan választási lehetőségeket, mint a hibridek vagy a szabálytalan alakzatok. A többség egyértelmű definíciókat akar. Így könnyebb az élet.

– És te? – kérdeztem.

– Én pontosan egy ilyen keverék vagyok. Határvidéki ember.

„Én is!” – akartam kiáltani, de nem volt bátorságom. Már tudtam, hogy óvatosan kell bánnom a kijelentéseimmel. Egy pillanat múlva kérdő hangon mondtam:

– Ééés?

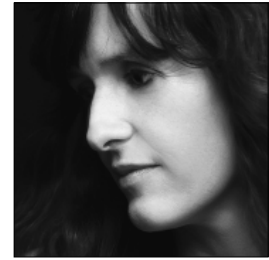
A torkomban rezgő magánhangzó szillabikus énekléssé, majd vokalizzé és dúdolássá változott.

– Anyám eljárt hozzád a műhelybe – akartam kérdezni, de állítás lett belőle, amit rögtön megbántam, a szemöldökét és a homlokát ismerős módon összeráncolta, ami azt eredményezte, hogy a többi, fel nem tett kérdés a ki nem énekeltek hangokkal együtt a torkomban rekedt.

Az átforrósodott cserépkályha közelében ütem le, a másik oldalamon könyvekkel megrakott polc állt, Mikolaj megállt felettem, és albumokat kezdett leemelni a polcokról. Mindegyik könyvére annyira büszke volt, hogy nem mertem megkérdezni, hogy valamikor kölcsönkérhetném-e őket, egyiket sem tette vissza a helyére, hanem mindegyiket a kezembe adta. A vastag könyvektől egyre jobban összprelődvé a fotel mélyére süllyedtem, nemes terhük a térdemre nehezedett, egy-egy nehéz kötetet a kezeimben tartottam, míg más példányokra a vastag gyapjú zokniba bújtatott lábaimat támasztottam, fejemmel a még le nem vett tucatnyi könyvvel teli polcok felé nyújtóztam, nehéz dolgom volt, akár csak azoknak az atlaszoknak és atlasz-nőknek, akarom mondani, kariatidáknak, akik a lemergi balkonokat tartják, még ölembe cibáltam az északi reneszánszt és a barokk faszobrászatot, magamra öltöttem a szecessziót, a hucul ornamentikán tapostam. Megrészedtem a gyémántok tömkelegétől, melyekkel felékesített engem, ugyanakkor viszont nyugtalanított a kényeszerű mozdulatlanság, a vészkiárat hiánya mindenféle biztonsági szabálynak ellent mondott, fel szerettem volna állni. Ekkor felfedeztem, hogy oda vagyok szegezve, hogy az ujjja a halántékom mellett siklik el, és egy hajtincsemet csavarja fel. Oda voltam szegezve, bronz feje a térdemre hajolt, utat törve magának a halomnyi könyv között. Oda voltam szegezve, hangján egyszerű szavak csendültek fel, melyek sokkal jobban illettek volna régi idők társasági fölirttel szórakozó lovagjaihoz.

– Nagyon tetszel nekem.

SZATZKER HELGA FORDÍTÁSA

R 209 Vltava

...
Ugyanazon a napon, amelyen Turkmén megölte az apját, a távolsági vonaton szolgáló Tánya találkozott a fehéroroszországi Brestben a vasúti kocsik forgóvázat átrakó munkással, Jevgenyij Minutocskával, aki az emelő egyetlen jelentőségteljes mozdulatával tudtára adta vonzalmát. Együtt tűntek el a fűtőház öltözőjében, ahol a Jevgenyij valódi személyazonosságát – felesége és három gyereke fényképét – rejtő lemezszekrények között olyan szenvedéllyel fejezték ki legmélyebb érzelmeiket, hogy a szekrény ajtaja behorpadt. Kész csoda, hogy nem esett ki belőle a családja ölelésében vigyorgó Jevgenyij képmása. Tánya azonban nem firtatta Genya, ahogyan a kirobbanó élményt követően szólítani kezdte, valódi életét, így semmi sem gátolta abban, hogy az inas kis emberben lássa jövőjét. Ettől kezdve mindent megtett azért, hogy felettesei minél gyakrabban a Moszkva–Minszk–Prága útvonalra vagy Nyugat-Európa valamely más városába küldjék. A vonatok forgóvázat Brestben át kellett szerelni, hogy a szerelvény folytathassa útját az orosz vágányoknál nyolc centiméterrel szűkebb nyomtávú pályán.

Genya pedig olyan bámulatos pozíciókba helyezte a testüket Brestben, hogy Tánya szinte szégyellt visszagondolni rá. Elvörösödött az arca, valahányszor a vágányok illesztéseihez csapódott a vonatkerék, tehát percenként átlagosan vagy harmincszor, úgyhogy kivörösödve és izzadtan érkezett a célállomásra.

Két nappal ezelőtt leszállt Brestben a Moszkvából Prágába tartó R 209 Vltava gyorsvonatról, de Genya ezúttal nem volt az átrakóállomáson. A munkások közül, akiket Tánya látásból ismert, senki sem mondta meg neki, hogy megbetegedett a felesége. Nem szoktak hozzá, hogy egy idegen nőt a bizalmukba fogadjanak, pedig hányszor találkoztak már vele az öltözőből jövet. Szemükben csak az irigység csillogott. Csak azt az állatias moszkvai nőcskét látták benne, aki időről időre odaadta magát egyiküknek. Semmilyen más érzelmet nem ébresztett bennük, főleg nem együttérzést. Ezért hallgattak. Tánya csalódottan tért vissza a forgóvázatól megfosztott, magasba emelt vasúti kocsiba, és várta, hogy a munkások újat hozzanak és szereljenek alá. A máskor Genyának szentelt szabadidőt azzal töltötte, hogy az utasokat emlékeztette, ne távolodjanak el a vasúti kocsitól, majd kétségbeesésében letorkolta kollégánójét, Olgát, aki először volt aznap szolgálatban.

A huszonöt éves Olga Szergejevna jól le lehetett vezetni a feszültséget. Tánya szemében eleve leírta magát hatalmas fenekével és nagyvonalúra nőtt szláv combjával. Többet nem is kellett róla tudnia. Abban pillanatban, amikor először meglátta bizonytalan lépteit a fehérorosz állomáson, dühöd szemrehányással hurrogta le, hogy a kalauz nem lehet egy rakás szerencsétlenség, úgyhogy lépjen fel magabiztosabban. Hangnemével és modorával pedig világosan a tudtára adta, viszonyuk nem egyenrangú. Olgának ez mit sem számított. Hálás volt a „nemzetközi” munkáért, és kész volt a jól fizetett szolgálat bármilyen kedvezőtlen körülményét figyelmen kívül hagyni. Nem ellenkezett, amikor Tánya felszólította, hogy útközben óránként ellenőrizze és mossa le a véccéket a kocsiban, míg ő maga a szamovárban főzte az utasoknak a teát, és kekszet árult. A koszos edényekkel viszont természetesen Olgának kellett leszámolnia.

A megállóban Tánya vezette kupéjukba az utasokat, míg Olgára az ágy-nemű széthordását és az ülések fekhelyé alakítását hagyta. Az erre szolgáló fémkulcs használatkor gyakran félrecsúszott és beragadt, úgyhogy a kalauznak hatalmas erőt kellett kifejtenie, hogy a szükséges helyzetbe mozdítsa. Tányához hasonlóan az utasok is tartózkodóan és fölényesen viselkedtek Olgával szemben, férfiak, nők és gyerekek egyaránt. Ezért ő feladatai végzetével inkább bezárkózott szolgálati kupéjába, ahol kedvenc könyveit olvasta, irodalmi alakok életét élte, leggyakrabban nehéz megpróbáltatásokat átélő

hősnőket, akik ádáz harcot folytattak a kedvezőtlen életkörülményekkel, és sohasem adták fel. A könyvekből merített bátorság azonban legfeljebb addig tartott ki, míg ki nem nyílt a kupé ajtaja, mert minden pillantás, amelyet elsődlegesen és félreérthetetlenül hatalmas hátsójának címeztek, megerősítette abban, hogy az emberi előítéletekkel szemben vívott harc eleve kudarcra ítéltetett. Ezen felül pedig a feljebbvalójával való minden egyes találkozásakor azt kockáztatta, hogy magára vonja annak rosszkedvből fakadó rosszindulatát.

Olga álmait, jobb életről szóló álmokat álmodott a szomszédos kupében Viktor Izmajlovics Donszkij is, a hősi névvel, de a kilétének megfelelően tudós külsővel megáldott férfi, aki egykor jól fejlett testét a laboratóriumokban való üldögéléssel lustálkodásra és leépülésre ítélte. És bár porhüvelye még nem rongyolódott és kopott el teljesen, azt, amit egykor vonzónak tarthattak a testén, piros ing és műszálas szövetnadrág alá rejtette. A néhány éve már divatjamúlt szemüvegkerete csúszkált hatalmas orrán, nem bírt megkapaszkodni. Azt, hogy sántít a bal lábára, nem lehetett észrevenni, mert az utazás idejének nagy részében mereven ült a puha ülésen, amelyet a hosszú vonatutakon napközben mindig visszaállított fekhelyből ülő helyzetbe. Itt olvas-ta el a könyveket, és ide hozatta az erős orosz teát.

Ő is inspirációt és menedéket keresett a könyvben. Méghozzá ugyanabban a könyvben, amelyet Olga is olvasott. Az funérlemezfallal elválasztva ugyanazokon az oldalakon letek rá arra a megértésre, amelyet környezetüktől nem kaptak meg, és amelyre saját maguktól sem számíthattak. Ha Olga a fekhely lehajtásakor észrevette volna a férfi könyvét, amelyet az szerencsétlenségére el szokott rejteni még saját anyja elől is, rájött volna, hogy Viktor Izmajlovics Donszkij a lelki társa. Csakhogy mindketten, Viktor csakúgy, mint Olga, gondosan őrizték a privátszférájukat, a menedéket az átláthatatlan világban.

...
Az R 209 Vltava világos nappal robogott a sík Lengyelországon át. Közeledett a fehérorosz határhoz, és Tánya komoran figyelte Brestet. Aztán, amikor a vonat néhány órával később az új forgóvázon Moszkva felé száguldott, gondolatban nem tudott elszakadni Jevgenyij Minutocska karjaiból, aki váratlanul megjelent az átrakóállomáson. El akarta érni a vonatot, amellyel, mint azt kollégáitól megtudta, két nappal ezelőtt Tánya elment Prágába, és amellyel ma éjjel vissza kellett jönnie. A meglepett Tányának elmondta, hogy beteg feleségétől jött el, és bár felesége és gyerekei vannak, csak őt szereti, és ha majd a felesége meghal, ami nemsokára bekövetkezik – a szívzaggató leírás közben tenyere élével könnyező szemét törölgette – elveszi Tányát, hogy a gyerekeinek legyen anyja. A meglepődött Tánya nem tudta, mit mondjon. A Genyával való életről szőtt álmainak eddig csak a szenvedélyes élmények által a lemezszekrénybe nyomódott zavarosan homályos körvonalai léteztek. És határozottan nem voltak bennük gyerekek, főleg nem idegen gyerekek.

PEŤOVSKÁ FLÓRA FORDÍTÁSA

Lóköttö

Apával Léva utcáin mászkáltunk. Valami seftről volt szó, lopott autórádiókról, meg ilyenek, de a fiatal Márió Magyar, akivel találkozunk kellett volna, sehol nem volt. Egy barátságatlan és füstös resti elé értünk, ami a hotel földszintjén üzemelt. Alkonyodott, az ablakából nehéz sárga fény szűrődött ki az utcára. Bementünk.

Apának mindig jól esett úgy belépni egy bárba, hogy észrevegyék. Magas volt, sovány, és egy ócska, kígyóbőr-utánzat fekete köpenyt viselt. Az asztalhoz most is szertartásosan ült le, szóval, adott a dolgokra. Szája sarkában cigarettá lógott lezserül, a cigifüst meg egyenesen a szemembe szállt. Ráhunyorított a bárpult mögött lapító pincérre, majd odaszólt neki:

„Egy teát, és két konyakot!”

Amíg a pincér feldolgozta az infót, apa hozzám fordult:

„Kérdeznék valamit, Dzsimi, anyád még mindig ott kulizik abban a lebugiban? Annál az unokatesónál, vagy ki a fene az...”

„Igen, ott, miért?”

„Mondd meg neki, hogy ha parasztnak akar tetszelegni, akkor vállaljon rendes munkát!”

Összeráncolta a homlokát, és egy határozott mozdulattal elnyomta a csikket.

„Pénzre van szükségünk, apa...”

„Pénzre! Mindig csak az a kurva pénz! Nekem sincs pénzem, Dzsimi. És neked is a saját pénzedet kéne már megkeresned végre...”

„Világos, akkor együtt áruljuk majd az osztrákoktól lopott Blaupunktokat, ugye?”

„És mi nem tetszik neked ezen?! Örölnöd kéne” morgott egyet, és a kézféjével végigtörölte a fekete bajuszát.

A pincér kihozta a brandyket, elém lerakta a teát. Apa nem húzta az időt, megkoccintotta a poharamat, és azonnal bevágta a felest. Én szintűg.

„Még két konyakot!”

Az első féldecit megkapart rendesen, olyan képet vágtam, mintha a torokban egy jól kifent kasza dolgozna.

„Apa, nekem ez már nem kell.”

„Ne variálj, egy még beléd fér.”

A pincér töltött, közben a pult mögül minket figyelt. Fölötte egy tábla lógott: „Fiatalkorúaknak szeszitalt nem szolgálunk fel”. Apa kihúzta az inge zsebéből a cigarettát, és megkínált vele. Elfogadtam. A konyak fűtött belülről, egyre jobban éreztem magam. Szép kis füstfelhő keletkezett körülöttünk. Kényelmesen hátradőlünk, és nézelődünk a vendéglőben. A falak ócska faburkolattal voltak borítva, a függönyök sárgák a kosztól, szóval majdnem sötét volt odabent. Alig akadtak vendégek. A helyiség túloldalán két tizenvalahány éves buksza ült. Bizalmasan össze voltak borulva, és folyton járt a szájuk. Az egyikük jóval aktívabb volt, és itt-ott hangosan felvihogott. Apa rájuk hunyorított, s mint egy igazi nagymenő, felhajtotta a konyakot.

„Még mindig nem nem találtál magadnak pinát, Dzsimi?” mondta, és kifújta a füstöt. Hangjának élessége most még durvábban hatott.

„Nem, még nem találtam, apa.”

„És mért nem találtál?! Lassan tizenhét leszel. Én ilyenkor már úgy kefélttem, mint a gép!”

„Valahogy nem jött össze.”

„Mi az, hogy nem jött össze?! Fogod, megbaszod, és kész! Kurvát akarsz? Szóljál, szerzek neked. Az majd gatyába ráz, ne félj!”

„Ez valahogy nem az én stílusom, apa... Zavar, hogy a legnagyobb fiad még szűz?”

„Ez téged kéne, hogy zavarjon, te szerencsétlen” morgott egyet, és unottan legyintett.

A csajok az asztalnál folytatták a szövegelést. Az egyikük valamit magyarázott, míg a másik pislogott a hosszú szempillákkal. Időnként megkeverték a koktéjlukat a szívószállal, és belekortyoltak.

„A konyak” mondta a pincér, és lerakta az újabb poharakat az asztalra, majd távozni akart, de apa megállította:

„Várjál, mit isznak azok a lányok ott?”

„Vodka-narancslét.”

„Akkor hozz nekik még egy kört, s mondd, hogy a fiatalember küldi.”

„Ahogy óhajtja.”

Apa rám kacsintott.

„Mit csinálsz, apa?”

„Ne félj, Dzsimi. Ahogy leteszi az asztalukra a piát, rád fog majd mutatni. És akkor te megemeled a poharad, mintha az egészségükre innál.”

„Jól van.”

„Előbb-utóbb meg kell tanulnod társaságban viselkedni.”

Figyeltem, ahogy a pincér a hölgyek asztalához indul. A tálcan két hosszú-kás pohárban narancslét volt, két féldeciben meg vodka. Elegánsan közelebb hajolt hozzájuk, mire ők meglepődve elhallgattak. A pincér az asztalunk felé mutatott, a lányok erre megfordultak. Eljött az én időm. Megemeltem a poharam, és mosolyt erőltettem az arcomra. A lányok egymásra néztek, aztán elnevetették magukat. Fogták a felesüket, felénk emelték, beöntötték a narancslébe, majd a szívószállal húztak belőle egyet.

Én is beleittam a konyakba, aztán apához fordultam.

„Látod, megy ez neked!” vigyorgott rám elégedetten. „Mindjárt átülünk hozzájuk, ne izgulj.”

„Azt felejtse el, apa.”

„Nem tetszenek neked, vagy mi?!”

„Mit tudom én... Ezek csak szajhák, nem?”

„Tiszta hülye vagy! Mégis, mi kéne neked? Hogy verset szavaljanak?”

A lányok tovább diskuráltak, és várták, hogy történjen valami. Apa azt mondta, hogy minden nőt le lehet fektetni. S ez a kettő meg különösen olyan, akiknél neki sikere van. Csakhogy most nem volt nála annyi zsé, hogy le tudja itatni őket. Ezt tudtuk mindketten. Sokan tartoztak neki, és ő is lógott mindenkinék. Márió autórádiói például csak mellékes haszon volt. Nekem akarta átpasszolni az egészet. Hogy meglegyen zsebpénzre, mondta.

„Kapsz tőlem egy jó kis kurvát, Dzsimi” szakította meg a csendet.

„De nekem nem kell kurva, apa.”

„Ne húzzál fel, Dzsimi! Ha találsz egy pinát, és ágyba bújtok, meglátod, beleszel szarva. Először mindig egy kurva kell, hogy betanítsd, aztán *geroj* lehetsz! Áll az alku?” és nyújtotta a kezét.

„Hát, nem is tudom...” mondtam zavartan, de azért kezet fogtam vele. Apa elégedetten nevetett.

„A tizenhetedik születésnapodra megkapod tőlem, Dzsimi.”

A pincér felé intett, majd ahogy az megjött, apa a köpenye zsebében kezdett matatni. Kihúzott egy köteg bankjegyet, és kiterítette az asztalra. Többnyire húszasok és ötvenesek voltak, de legfelülre egy százkoronás került, hogy mégis az egész valahogy kinézzen. Odaadta a pincérnek a pénzt, és mutatta, hogy minden rendben. Felálltunk. Ekkor a lányok felénk pillantottak. Apa cigarettára gyújtott, lassan kifújta a füstöt, és megszólalt:

„Hölgyeim, a társaságuk igazi öröm és megtiszteltetés volt számunkra!”

GYÖRGY NORBET FORDÍTÁSA

DAVORIN LENKO

Testek a sötétben

Nyomasztottak bizonyos dolgok és gondolatok, és Bukowskival álmodtam, noha álomban még nem tudtam, hogy ő az. Egészen rövid film volt.

A jelenet: valamelyik európai város. Prága, Párizs, Bécs, Madrid. Válasszának. Az óváros, egy kávézó terasza, kerek asztalkák, apró székek, tarka napernyők, hamutálak, kávéscsészék. Az idő: nyár, késő délután.

Odáültem az egyik asztalhoz, és egy párocskára figyeltem föl, amely félig elrejtőzve ült a terasz legvégén, az árnyékba húzódva. A személyek: nem a legfiatalabb és semmiképpen nem józan férfi és nő, egymás tapogatásában elmerülve.

A férfi: hatvan körüli. Sűrű, de már inkább ősz, mint fekete szakáll, rövidre nyírt zsíros haj. Erőtlen alkat, széles váll. A ruhája: olcsó nadrág, széttaposott cipő, félig kigombolt ing. A mellkasán fekete, hosszú bozont. Állapota: elégedett összpontosítás, a játékoság határán. A tekintetében egy csipetnyi kegyetlenség.

A nő: negyven-negyvenöt éves. A combja cellulitos. Elegáns hölgy, aki nem adja át magát harc nélkül az öregedésnek. Csicsás és szoláriumbarna, arcán vastag púderreteg. A ruhája: a hóna alatt kissé elálló, rövid fekete ruha. *Amikor előrehajolt, jól láttam puba, remegő mellét.* Az ilyen ruha fiatalabb, még nem szétfolyó lányokra illik. Állapota: elbizakodottság. Teljesen begerjedt, eltávolodott a valóságtól. Erősen izzad, minden érzékével a kedvesére figyel. Kezét mintegy véletlenül a férfi ágyékán nyugtatja.

A történet: x illetve 0.

A magyarázat: a férfi a nőnek minden testrészét uralja, mozdulatai átgondoltak és célirányosak. Pontosán tudja, mit csinál; ezt már korábban is számtalanszor megtette. Megérinti a nő combját, megérinti a nyakát. Nem simogatja, de nem is markolássza. Az ajkát, a hónalját, a nyakszirteket, az ágyékát. A nő belemerül a figyelmébe, az érintéseibe, abba, ahogyan magát a férfi mellett érezheti.

A jelenet kiegészítése: előttük, az asztalkán egy üveg fehérbor áll. Két pohár, egy doboz cigaretta, öngyújtó.

A nő zihált és megmegrándult, időnként fölakadt a szeme. Az ajka hol mosolyra húzódott – széles, ám mégis bizonytalan, sőt, talán naiv mosoly volt ez –, hol pedig nyugtalanul, szinte fájdalmasan csicsóritett. Kelletlenül figyeltem az agóniáját. Egyszerre volt csodálatos és félelmetes: az emberi párosodás emlékműve és sírja.

A bonyodalom: a férfi nem csak a nőt uralja teljesen, hanem önmagát is. Ura saját libidójának, obszcenitásának, alkoholfogyasztásának. De a nőnek nem engedi meg az önuralom luxusát. Újra és újra bort tölt a nő poharába, és ő maga emeli ajkához.

Mások nem foglalkoztak velük, és a párocska folytatta a kölcsönös tapogatózást, emlékeim görcsbe fagyva. Igazából más nem is történt.

Amikor fölbredtem ebből az álomból, először képtelen voltam elfelejteni ezt a begerjedt nőt, de aztán, ahogy a nap estébe hajlott, gondolataimat egyre inkább az ő okkult, kegyetlen kedvese foglalta el; az ő összpontosítása, az önkontrollja, a lazasága. És rossz fogai, elhanyagolt szakáll, kigombolt inge. „Ki ez a férfi?“, tűnődtem. „Ki ez az... Istenség?”

És akkor belém hasított a fölismerés. Bukowski volt az. Igen. Bukowski jelent meg álomban, és a víziók szokásos menetével ellentétben nem követelt tőlem semmit. Még csak rám se nézett; csak tette azt, amihez a legjobban értett. „Nyugodj le. Lazulj el. Ne tégy semmit, sugallta ignoráns megjelenése.

Az élmény szinte... vallásos volt.

Aztán úgy alakult, hogy este nem tudtam elaludni, és a kezem ügyébe eső papírra egy táblázatot rajzoltam. Ilyen lett:

A nő	A férfi
Elveszett	Összpontosító
Részeg	Józan
Elkalandozó	Jelenlevő
Öntudatlan	Öntudatos
Jelölt	Jelölő
Puha	Kemény
Kő	Szobrász

Ezután letettem a tollat és a gondolataimat, és nyugodtan elaludtam.

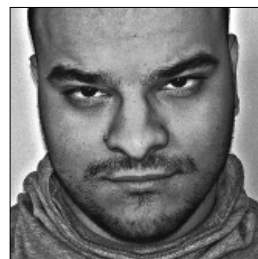
RAJSLI EMESE FORDÍTÁSA

RUSZEN KARAMFILOV

„Piazzolát hallgatva”

Galambraj. Hol összeverődnek, hol szétszóródnak. Összehozza őket az éhség. Egy véletlen járókelő épp az előbb vetett oda egy darabot a szendvicsekből, táplálékukká téve azt. Köröskörül csönd, sehol egy lélek. A fókusz a galambraja esik. A galambokra, amelyek valaha emberek voltak. Beledobva a homály közepébe. Elvetve a természet által. Esni kezd. Nagy göröngy hidegek hullnak az utcakőre. A galambok nem szélednek szét. A mindennapi betevő életükre összpontosítanak. Arra az egyetlen falatra. Az odavetett falatra. A táj olyan, mint egy befejezetlen csendélet. Az eső még jobban rákezd, még pusztítóbb. Valaki vére cseppenként elmosódik. Az idő minden

sebet begyógyít. Így mondják a bölcsek. De igazuk van-e vajon? És ha az idő meg az eső összedolgozik? Ha az idő az, ami arra készlet, hogy elfeledjük a haragot, megbocsássuk bűneinket, elfogadjuk a méltánytalanságokat, lefegyverezzük a magányt, folytassuk az utat fölfelé –, akkor mi az a kis eső? Vajon nem az a jelenség-e az eső, amely elgondolkodásra készlet bennünket? A lényeges dolgokról. Whitmanról, Ginsbergről, Lorcaról, Cummingsról, Eliotról, Kunderáról. Minden beteg elméről, aki legalább egyszer állt az egek megnyílt csatornáin alatt, a csontig ható nyirokban. Vagy például a szürrealistákról – Daliról, Bunuelről, Éluardról, Miróról, Aragonról.

A gondolkodókról. Az igazi gondolkodókról. Azokról, akikben megvan a képesség, hogy a felhőket szentképpé varázsolják.

A gondolkodók a tél művei. Télen születnek, amikor még a tulipánok sincsenek sehol. Olyan gyerekek ők, akiknek tápcsatornájában csövek repednek. Háromdimenziós képek, amelyeknek ereiben benzin folyik. Az

önmegsemmisítés szinonimái és a halhatatlanság paronimái. Ők ők, és a művészet csak az, ami.

Eláll az eső. A galambok jóllaktak. Beköszönt a sötétség.

CSÍKHELYI LENKE FORDÍTÁSA

MÁN-VÁRHEGYI RÉKA

Cím nélkül

Váli Dezsőnek

Két éve utazunk a minibusszal. Négyen vagyunk, de a műszerek miatt így is alig férünk el. Azelőtt nem sokat tudtam a felvételkedzésről. Felváltva vezetünk, mostanában főleg Megan. Azt mondja, a hátsó ülésen könnyen hányingere támad. Megan szőke és amerikai. Az anyósülésen szundító Andrea néni barna és magyar. Néhány éve még ő volt az énektanárom. Indiában, egy nyugatiaknak szervezett meditációs kurzuson ismerkedtek össze.

Megan férje elég kövér. Pierce-nek hívják. Egy fontos nemzetközi zajzenész egyet főtájkára. Ha a társaság szóba kerül, csak legyint. Sőhivatal, mondja magyarul. Beszéli kicsit a nyelvünket. Hosszan gondolkodik egy-egy mondaton. Ha kitalál valami újat, megkocogtatja a vállam:

– A természet nem csak a fákból áll – mondja.

Válaszul röhögök. Efféléket mantráz: célunk a világ dolgainak felismerése és megszólítása; nem tehetünk különbséget ember és nem ember között; a csend egyszerre természeti és kulturális.

Szerda délelőtt, szemerkélő esőben érkezünk az új helyszínre, egy flamand kisvárosba. Ez a kilencvenegyedik, Belgiumon belül a negyedik település, ahol megállunk. Az én feladatom feljegyezni minden apróságot, amit majd a felvételekhez csatolt leírásokban hasznosíthatunk. Itt csak egy napig maradunk, aztán irány a tengerpart. Megan azt ígéri, hogy onnan legalább egy hétig nem megyünk tovább.

A templomhoz közel parkolunk le. A műszereket egy bevásárlókocsinhoz hasonló járgányba zsúfoljuk. Nem fér bele minden, a mikrofonállványokat megint én hozom. Nehezen indulunk, előbb papírsebkezőért, majd Andrea néni szélvédőjéért kell visszafordulnunk. A templom előtt megállítanak a rendőrök. Már megszoktuk, megmutatjuk a papírjainkat és az engedélyeinket. Odabent is szükség lesz rájuk, úgyhogy mindent kéznél tartunk egy feliratos mappában. *Silence*, ez áll a mappán, és ez áll a névjegykártyáinkon is. A legtöbbben nem értik, hogy mit csinálunk.

Belépünk a templomba. Pierce megy elől, hangosan tolja a kocsit. Én mindig figyelni szoktam rá, hogy alig csapjak zajt, de ő nem ilyen. Mindegy, nem foglalkozik velünk senki. A széksorok szinte teljesen üresek, egy pár gubbaszt a hátsó sorban, de ők is turistának tűnnek. Csak később veszem észre, hogy a széksoroktól balra, pótszékeken ülve imádkoznak a helyiek egy koronáz Mária szobor előtt.

– Szerethető tér – suttogja Andrea néni.

– Pompás tér – mondja Pierce. Megan bólogat.

Először csak ketten dolgoztak a felvételeken. Ahol megjelentek, mindenki hülyének nézte őket. Amikor Andrea néni csatlakoztunk, már kezdett beindulni a dolog. Ma már sokan ismernek minket, és a felvételeinket is megveszik néhány ezren. A temetőket szeretik a legjobban. A kórházakat a legkevésbé. A *Haldoklók, balottak, élők* című anyagunk viszont jól ment, amit javarészt egyedül raktam össze.

Megan elindul, hogy megkeresse a templomszolgát. Már beszélt vele telefonon, elvileg várnak minket. Pierce-szel nekilátunk a szerelésnek. Nem bonyolult, de negyedóra kell, amíg összerakjuk a gépet. Andrea néni felméri a tér akusztikáját. Az első mikrofont a széksorok közé helyezzük, a másodikat az oltár elé. A Mária szoborhoz is kéne egy, de nem akarom megzavarni

az imádkozókat. Nem szoktak ilyen sokan lenni. A legtöbbször idős hölgyek, előttük várakozik a járókeret. Egy fiatalabb nő érkezik, sietve vet keresztet, és a pótszékek felé veszi az irányt. Magas sarkú cipője kopog a kövön, cekkeréből zöld levelek lógnak ki.

Pierce jelzi, hogy a gép készen áll. Megan beül a számítógép mögé, Pierce fülel. Andrea néni felemeljük a kezünkben lévő antennákat. Meghatározott ütemben emeljük, tartjuk, továbbvisszük, letesszük, fel-emeljük, tartjuk és visszük tovább őket. Egy idő után Pierce elindul a szupermikrofonnal, észrevétlenül belógatja a gyóntatófülke fölé, a Mária szobor elé, majd az imádkozók orra alá. Az oszlopok alatt lágyan felbúg egy takarítógép, aztán valami történik, mert egy perc után abbamarad a zúgás. Hosszú csöndek követik egymást. Egyszerűen a cekkeres nő kopogó lépteire kapjuk fel a fejünket. Meganra pillantok, megrázza a fejét, ami annyit jelent, ez még belefér. Legalább hatórányi anyagot veszünk fel. Utána a templomszolga a lelkünkre köti, hogy a felvétel leírásába ne felejtsük el megemlíteni a két év múlva soron következő Mária koronázási ünnepséget. Felírom a füzetembe ezt is. Utána elmegyünk sült krumplizni. Szamuráj szósszal kérem a nagy adagot.

A kocsiban arra gondolok, hogy két óra múlva a tengerparton leszünk. Fújni fog a szél, és hűvös lesz, nem kimondottan strandidő, de a tenger a lényeg. Pierce elmeséli, amit egy cikkben olvasott, nem pontosan értem, mert franciául mondja, de mintha arról lenne szó, hogy a galaxisunk valójában egy féreglyukban van. Még mindig apró cseppekben zuhog az eső.

– Tipikus belga időjárás – szól hátra Andrea néni. Nem sokkal később elalszik, látom hátulról a testtartását.

Kedvem lenne meghallgatni a mai felvételt, de tudom, hogy csak az utómunka után lesz élvezhető. Megkérem Megant, hogy tegyen be valamit, ami már kész. Nem mondja meg, hogy mi az, csak elindítja. Egy darabig nem halunk mást, csupán az ablaktörő ütemes mozgásának tompa hangját. Aztán már azt sem. Andrea néni felkapja a fejét.

– Káprázatos – tátogja.

– Igen – tátogom neki vissza.

Pierce egy papírlapra zöldségeket rajzol. Sejttem, ez a következő terve. Hangtalanul nevetek a csálé paprikáin. Világos van.

MÁN-VÁRHEGYI Réka
Boldogtalanság az Auróra-telepen
JAK-Prae, 2014

Szupermenők
Pagony – Tilos az Á
könyvek, 2015
(megjelenés előtt)

„Minden vonal”
Magyar Lettre Internationale, 71

„Répásmegeyer 2000 – Búz”
Magyar Lettre Internationale, 89

„Két puha pofon”
Magyar Lettre Internationale,